

PISANII SÂNGEORZENE

ANUL XV, NR. 4(164), APRILIE 2026

PISANII SÂNGEORZENE

Spiritualitate, Istorie și Tradiție

ANUL XV, NR. 4(164), APRILIE 2026

PISANII SÂNGEORZENE

Revistă de spiritualitate, istorie și tradiție locală

Fondatori: profesor FLORIN HODOROGA
Dr. ALEXANDRU DĂRĂBAN

Consultant științific: Dr. Mirela Popa-Andrei, cercetător științific II, Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române
Colaboratori permanenți: Dr. Elisabeta Scurtu, Preot Dr. Maxim (Iuliu-Marius) Morariu, Dr. Dorin Dologa, Icu Crăciun, Florin Hodoroga

Editor și redactor responsabil: Alexandru Dărăban

Tehnoredactare: Alexandru Dărăban

REDACȚIA: Casa de Cultură Sângeorz-Băi, str. Republicii nr.33,
jud. Bistrița-Năsăud; E-mail: florin.hodoroga@gmail.com
Jucu, str. Jucu-Herghelie nr. 67, jud. Cluj
aldaraban57@gmail.com

Revista poate fi citită pe rețeaua de internet la adresele:

<http://pisaniiisangeorzene.assbn.ro/ps2019.html>

<http://en.calameo.com/accounts/3280504>

biblioteca-digitala.ro/?pub=6346-pisanii-sangeorzene-revista-de-spiritualitate-istorie-si-traditie-locala

COPERTA 1: Mamă din Sângeorz cu fetițele sale

COPERTA 2: Tineri din Sângeorz-Băi

COPERTA 3: Bărbați din Sângeorz-Băi

COPERTA 4: Stegar și colăcar din Sângeorz-Băi

Fotografiile din acest număr provin din colecția artistului plastic Maxim Dumitraș

Cuprins

BISERICĂ, ȘCOALĂ, SOCIETATE

<i>Matricula cununăților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863</i>	6
DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN <i>Grăniceri sângeorzeni morți în Galiția și Ardeal în anii 1849-1850</i>	20
DR. ARTEMIU PUBLIU ALEXI <i>De la băile Sângeorgiului năsăudean</i>	22
<i>Sân-Georgiul-român</i>	25
DR. FLORE AL-GEORGE <i>Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare</i>	27
DR. DORIN DOLOGA <i>Aspecte privind stațiunea Sângeorz-Băi în anul 1929</i>	45
DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN <i>Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948</i>	47

DIN GRANIȚĂ

ICU CRĂCIUN <i>Presa sfârșitului de secol 19</i>	55
EMIL BOȘCA-MĂLIN <i>Aniversarea de la Brad</i>	59

COMUNISM

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN <i>Situația privind trecerea sângeorzenilor la ortodoxie reflectată în registrele parohiale de stare civilă (1886)</i>	61
---	----

BISERICĂ, ȘCOALĂ, SOCIETATE

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

1

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Samson Moldovan, june, fiu de faur țigan de sat	Gacea Covaci, fecioară, fată de faur țigan de sat
Data încheierii căsătoriei	12 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Bichigiu, Hordou, nr. 123	Lângă apă, nr. 32
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	22 ani	19 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Ioan Moldovan – 65 ani, Irina – 50 ani ambii în Hordou, țigani de sat	Vasile Covaci – 50 ani, Ana – 45 ani, țigani de sat
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Ioan Buia – 43 ani Cosma Oanea – 43 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Vasile Moldovan – 35 ani cu Floarea – 30 ani din Poienile Zăgrii	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	25 ianuarie, 1 și 8 februarie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

2

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Precup Varvari, văduv, fiu de plugar	Ileana Marica, fată căzută, fiică de plugar

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud (SJANBN), fond Registre parohiale stare civilă, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 19 v. – f. 20 f., poz. 1.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Data încheierii căsătoriei	9 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă drum, nr. 280	Fără casă, servitoare
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	40 ani	35 ani
Starea civilă	Văduv	Celibă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Vasile Larionesi – 50 ani Cosma Oanea – 43 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Vasile Larionesi – 50 ani și Floarea – 45 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	25 ianuarie, 1 și 8 februarie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

3

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Ilie Alexi, june, fiu de plugar	Ana Buia, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	12 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă apă, nr. 147	Peste apă, nr. 152
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	32 ani	21 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Precup Alexi – 54 ani și Palagia – 50 ani	Cosma Buia – 62 ani și Iftinia – 56 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Cosma Oanea – 43 ani Alexa Nicolai – 36 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Simion Tanco, paroh local – 41 ani și Ioana – 30 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Emanuel Călina - capelan	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	25 ianuarie, 1 și 8 februarie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 19 v. – f. 20 f., poz. 2.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 19 v. – f. 20 f., poz. 3.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

4

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Necita Budușian, june, fiu de plugar	Șofronia Budușian, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	13 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între uliți, nr. 56	Între uliți, nr. 142
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	37 ani	25 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Todor Budușian – 70 ani, văduv	Filip Budușian – 60 ani, viețuiește despărțit
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Cosma Oanea – 43 ani Iacob Anton – 30 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Vasile Oanea – 62 ani și Maria – 40 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

5

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Leonte Cărbune, june, fiu de plugar	Sofia Cucu, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între uliți, nr. 104	Lângă drum, nr. 356
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	28 ani	22 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Eremie Cărbune – 60 ani și Floarea – 40 ani	George Cucu – 60 ani și Maria – 40 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Grigore Ogâgău – 50 ani Cosma Oanea – 43 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Maxim Gabor – 36 ani și Ana – 26 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 19 v. – f. 20 f., poz. 4.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863, fără impedimente
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

6

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Costan Lica, văduv	Irina Tahâș, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	14 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între uliți, nr. 77	Între uliți, nr. 113
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	42 ani	22 ani
Starea civilă	Văduv	Celibă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan de tată Ana Lica, mamă, văduvă, preoteasă, 70 ani	Casian Tahâș – 55 ani și Șofronia – 50 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Vasile Marica – 50 ani Iacob Partene – 50 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	George Lica – 48 ani, căpitan în pensie Tecla Pop – 36 ani, Pe Rogină, văduvă de cancelist	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

7

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Cosma Haliță, june, fiu de plugar	Ana Pop, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	19 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Pe Rogină, nr. 303	Între uliți, nr. 122
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	21 ani	22 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Ioan Haliță – 56 ani și Catrina – 50 ani	Roman Pop – 50 ani și Irina – 50 ani

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 19 v. – f. 20 f., poz. 5.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 20 v. – f. 21 f., poz. 6.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Nestor Pop – 42 ani Cosma Oanea – 43 ani
Martori la cununia însăși (nași)	Maxim Haliță, jude și notar - 38 ani și Ileana – 30 ani
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863, fără impedimente
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

8

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Ilie Lazar, june, fiu de plugar	Mădălina Strugariu, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Peste apă, nr. 259	Lângă drum, nr. 435
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	32 ani	22 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Maxim Strugariu – 58 ani și Nastasia – 45 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	George Oanea – 43 ani Ilie Alexi – 32 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	George Lica, căpitan în pensie – 48 ani Tecla Pop, văduvă de cancelist – 36 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863, cu dispensă de la etate, fără alte impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

9

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Necita Dărăban, june, fiu de plugar	Ioana Șpaimoc, fată, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă drum, nr. 13	Pe Rogină, nr. 332

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 20 v. – f. 21 f., poz. 7.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 20 v. – f. 21 f., poz. 8.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	25 ani	24 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Nicolai Dărăban – 65 ani și Șofronia – 60 ani	Domnița Șpaimoc, văduvă – 50 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Vlase Andresi – 40 ani Ștefan Varvari – 32 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Ioan Dărăban – 35 ani, inspector școlar și Carolina – 28 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

10

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Roman Bâznog, june, fiu de plugar	Maria Gagea, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Peste apă, nr. 199	Între uliți, nr. 53
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	20 ani	22 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Calistru Gagea – 50 ani și Irina – 45 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Cosma Oanea – 43 ani Alexa Nicolai – 36 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Ilie Alexi – 32 ani și Ana – 21 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	25 ianuarie, 1 și 8 februarie 1863, cu dispensă de la etate, fără alte impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 20 v. – f. 21 f., poz. 9.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 20 v. – f. 21 f., poz. 10.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

11

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Clement Isipoae, june, fiu de plugar	Tecla Petroaie, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	19 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între uliți, nr. 130	Peste apă, nr. 222
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	44 ani	31 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Cosma Oanea – 43 ani Ștefan Oanea – 42 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Silivan Andronesi – 38 ani și Mărina – 32 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Emanuel Călina - capelan	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	8, 11 și 14 februarie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

12

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Todor Siminic, june, fiu de plugar	Todosia Alexi, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	19 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Peste apă, nr. 205	Peste apă, nr. 210
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	35 ani	27 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Tănase Siminic – 60 ani și Ileana – 55 ani	Alexa Alexi – 58 ani și Ileana – 50 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Cosma Oanea – 43 ani Ioan Bădeu – 40 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Roman Măriuș – 53 ani cu Palagia – 48 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Emanuel Călina - capelan	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 20 v. – f. 21 f., poz. 11.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863, fără impedimente
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

13

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Vasile Partene Flore, june, fiu de plugar	Ioana Marica, fată căzută, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Peste apă, nr. 171	Peste apă, nr. 194
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	28 ani	21 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Iacob Partene – 50 ani cu Titiana – 45 ani	Vasile Marica – 50 ani cu Nastasia – 45 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Iacob Anton – 30 ani Cosma Oanea – 43 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Clement Varvari – 32 ani cu Iftinia – 28 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Emanuel Călina – capelan	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

14

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Scridon Pop, june, fiu de plugar	Titiana Petri Oani, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	19 februarie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între uliți, nr. 123	Peste apă, nr. 187
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	26 ani	20 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Iacob Pop – 50 ani cu Ioana – 45 ani	Orfană

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 12.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 13.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Cosma Oanea – 43 ani Nestor Pop – 42 ani
Martori la cununia însăși (nași)	Costan Lica – 42 ani cu Irina – 22 ani
Preotul care a săvârșit cununia	Emanuel Călina – capelan
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie cu dispensă de la Sedria orfanală
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

15

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Iacob Anton, june, fiu de plugar, soldat	Paraschiva Petroaie, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	12 iulie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă drum, nr. 440	Peste apă, nr. 223
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	29 ani	21 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Orfană
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Cosma Oanea – 43 ani Nestor Pop – 42 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Maxim Lica – 35 ani, asesor de judecătorie cu Maria Ciocan – 45 ani, Pe Conța	
Preotul care a săvârșit cununia	Emanuel Călina – capelan	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 8 și 11 februarie 1863 cu dispensă de la miliție	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

16

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Eremie Bulța, june, fiu de plugar	Matroana Lazar, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	12 iulie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Pe Rogină, nr. 327	Peste apă, nr. 257

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 14.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 15.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	23 ani	26 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Ioan Bulța – 67 ani cu Maria – 43 ani	Simion Lazar – 56 ani cu Nastasia – 48 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Terente Râmbulea – 46 ani Iosif Georgiță – 44 ani, docente trivial	
Martori la cununia însăși (nași)	Ilie Sfrengu – 38 ani cu Maria – 32 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Emanuel Călina – capelan	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	31 mai, 1 și 7 iunie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

17

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Alexandru Cucu, june, fiu de plugar	Maria Sim. Ciocan, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 noiembrie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Lângă drum, nr. 385	Pe Conța, nr. 317
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	21 ani 9 luni	18 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Simion Ciocan – 50 ani cu Paraschiva – 45 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Petre Petrașcu – 30 ani Solomon Șorobetea – 50 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Petre Petrașcu – 30 ai cu Senea – 28 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 7 și 8 noiembrie 1863 cu dispensă de la Sedria orfanală de la etate	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 16.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 17.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

18

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Ioan Joja, june, fiu de plugar	Maria Solovestru, fată căzută, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 noiembrie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între uliți, nr. 62	Pe Rogină, nr. 374
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	26 ani	24 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Dumitru Solovestru – 50 ani cu Eugenia – 45 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Ștefan Oanea – 40 ani Nestor Pop – 42 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Toma joja – 45 ani cu Parasca – 40 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 7 și 8 noiembrie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

19

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Mitrofan Gagea, văduv, fiu de plugar	Maria Timoce, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 noiembrie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Între uliți, nr. 53	Lângă drum, nr. 266
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	26 ani	18 ani
Starea civilă	Văduv	Celibă
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Calistru Gagea – 55 ani cu Irina – 50 ani	Grigore Timoce – 50 ani cu Todosia – 45 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Cosma Oanea – 43 ani Solomon Buia – 40 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Larion Cordoș – 40 ani cu Ioana – 40 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 18.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 7 și 8 noiembrie 1863, fără impedimente
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

20

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Vasile Ciobotar, june fiu de cârpaci	Palagia Șpaimoc, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	16 noiembrie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Sângeorgiu, servitor fără moșie și casă, țigan de sat	Pe tabără, nr. 29
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	34 ani	30 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Maței Șpaimoc – 55 ani cu Anisia – 40 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Gabriel Mărcuș – 38 ani Alexa Mărcuș – 40 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Moise Costan – 38 ani cu Ileana – 40 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	1, 7 și 8 noiembrie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

21

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Petre Șorecău, june, fiu de plugar	Maria Șpaimoc, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	23 noiembrie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Valea Borcutului, nr. 409	Pe Rogină lângă drum, nr. 361
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	33 ani	19 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Orfană

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 19.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 20.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Clement Buia – 50 ani Pantilimon Râmbulea – 40 ani
Martori la cununia însăși (nași)	Simion Tanco, paroh local – 42 ani cu Ioana
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	8, 15 și 20 noiembrie 1863 cu impedimentul canonic al 6-lea grad de sânge
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹

22

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Larion Georgeș, june, fiu de plugar	Varvara Larionesi, fată fecioară, fiică de plugar
Data încheierii căsătoriei	23 noiembrie 1863	
Locul nașterii, strada și numărul casei	Pe Rogină, nr. 38	Pe Rogină, nr. 294
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	32 ani	21 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Orfan	Vasile Larionesi – 55 ani cu Floarea – 50 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Ioan Râmbulea – 50 ani Maxim Haliță – 40 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Ilie Haliță – 35 ani cu Tecla – 30 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	8, 15 și 20 noiembrie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ²	

23

	MIRELE	MIREASA
Numele și prenumele	Maxim Costan, june, fiu de plugar	Iftinia Haliță, fiică de econom plugar
Data încheierii căsătoriei	23 noiembrie 1863	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 21.² SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 22.

Matricula cununaților din Parohia greco-catolică St. Georgiu din anul 1863

Locul nașterii, strada și numărul casei	Între uliți, nr. 49	Lângă drum, nr. 18
Religia	Greco-catolici	
Vârsta la căsătorie	35 ani	26 ani
Starea civilă	Celibi	
Numele și prenumele părinților, locuința și statutul lor	Costan Costan – 60 ani cu Floarea – 50 ani	Iacob Haliță – 70 ani cu Nastasia – 70 ani
Martori la învoirea liberă înainte de cununie	Mihăilă Costan – 38 ani Dumitru Lușșor – 42 ani	
Martori la cununia însăși (nași)	Dumitru Lușșor – 42 ani cu Senea – 44 ani	
Preotul care a săvârșit cununia	Simion Tanco	
Vestirea de trei ori, dispense, impedimente	15, 20 și 22 noiembrie 1863, fără impedimente	
Învățat, mărturisit și cuminecat sau?	Da	
Observație	Aplicat ștampila „trecut la ortodoxie în 21 octombrie 1948” ¹	

¹ SJANBN, Registre, Matricula cununaților anii 1858-1872, f. 21 v. – f. 22 f., poz. 23.

Grăniceri sângeorzeni morți în Galiția și Ardeal în anii 1849-1850

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

Revoluția de la 1848-1849 a fost, fără îndoială, unul dintre cele mai importante momente ale istoriei moderne nu doar în istoria românilor ci și a altor popoare din spațiul central sud-est european.

Grănicerii năsăudeni din Regimentul II de Graniță de la Năsăud au avut o participare activă și eroică pe fronturile europene în timpul evenimentelor din 1848/49, în campaniile din Italia, Galiția și în apărarea ordinii imperiale la Viena. Deși contextul intern din Transilvania era tensionat din cauza conflictului cu trupele maghiare, unitățile de elită ale regimentului au fost mobilizate de Imperiul Austriac pentru a înăbuși mișcările de independență din alte părți ale Europei.

Sacrificiul grănicerilor năsăudeni în campaniile din 1848/49 a fost unul profund, manifestat atât prin pierderi de vieți omenești pe câmpurile de luptă din Europa, cât și prin suferințele familiilor rămase acasă în Transilvania.

În bătăliile sângeroase de pe fronturi, sute de tineri din satele năsăudene și-au pierdut viața departe de casă. Printre cei care și-au găsit sfârșitul în Galiția și Ardeal au fost și un număr de însemnat de sângeorzeni. Aceste sacrificii au fost menționate în registrul parohial de stare civilă a Parohiei greco-catolice Sângeorgiul Român, în matricula morților, pe baza datelor cuprinse în *Totenschein* care înseamnă certificat de deces. Aceste date le vom prezenta în cele ce urmează:

1. Vasile Alexi – mort în Marosvasar[hely]¹ în anul 1849 la data de 24 decembrie, fiind îngropat în 26 decembrie. Avea vârsta de 45 ani, iar cauza morții a fost pneumonia.

2. Maxim Buia – mort în Bochnia² în anul 1849 la data de 19 decembrie, fiind îngropat în 21 decembrie. Avea vârsta de 22 ani, cauza morții fiind pneumonia.

3. Mihăilă Mihoc – mort în Dukla³ în anul 1850 la data de 5 februarie, fiind înmormântat în 7 februarie. Avea vârsta de 40 de ani, fiind bolnav de tuberculoză și epuizare.

4. Natul Oania – mort în Dukla în anul 1850 la data de 1 februarie, fiind înmormântat în 3 februarie. Avea vârsta de 24 ani, murind de tifos.

5. Costan Petri – mort în Klausenburg⁴ la data de 6 mai 1850, fiind înmormântat în 8 mai. Avea vârsta de 26 ani, cauza morții fiind tuberculoza.

6. Teodor Costan – mort în Bistritz⁵ la data de 9 iunie 1850, fiind îngropat în 10 iunie. Avea vârsta de 22 ani, suferind de edem/hidropizie.

7. Savu Dobra – mort în Klausenburg la data de 29 august 1850, fiind înmormântat în

¹ Târgu Mureș.

² Inițial am crezut că este vorba de Bosnia, dar ar fi vorba de o localitate din Galiția.

³ Localitate din Galiția.

⁴ Cluj.

⁵ Bistrița.

ALEXANDRU DĂRĂBAN

31 august. Avea 32 de ani, fiind suferind de tuberculoză.

8. Grăsim Șteopoaie - mort în Klausenburg la data de 6 iulie 1850, îngropat fiind în 8 iulie. Era în vârstă de 18 ani, cauza morții fiind epuizarea.

9. Maxim Macavei – mort în Bochnia în anul 1850 la data de 5 martie, înmormântat fiind în 7 martie. Avea 19 ani, fiind bolnav de tifos.

10. Ștefan Mișciu – mort în Bochnia în anul 1850 la data de 4 martie, fiind înmormântat în 6 martie. Avea 24 de ani, fiind bolnav de tuberculoză¹.

11. Ioan Tahăș – mort în Krosno² în anul 1850 la data de 13 aprilie, fiind înmormântat în 15 aprilie. Avea 33 de ani fiind bolnav de tuberculoză.

12. Petri Ioan – mort în Stanislau³ în anul 1850 la data de 9 aprilie, înmormântat fiind în 11 aprilie. În vârstă de 35 de ani, a murit de tifos.

13. Ștefan Cârțu – mort în Dombowa⁴ în anul 1850 la data de 7 aprilie 1850, iar înmormântat în 9 aprilie. Avea vârsta de 25 de ani și suferea de tifos.

14. Ieremie George – mort în Dombowa în anul 1850 la data de 10 mai, fiind înmormântat în 13 mai. Era în vârstă de 25 ani, murind în urma unui atac cerebral.

15. Cozma Georgeș – mort în Bistritz în 23 ianuarie 1850, înmormântat fiind în 24 ianuarie. Avea 20 de ani, cauza morții fiind o paralizie pulmonară.

16. Arșente Nicolai - mort în Bistritz în 1 decembrie 1849, fiind înmormântat în 9 decembrie. Avea 21 de ani, murind de dezinterie.

Urmează alți patru militari la care nu le este specificată data morții și înmormântării, precum și cauza morții.

17. Andrei Dobra – mort în Stanislau, 25 de ani.

18. Filip Gagea – mort în Halits⁵, 25 de ani.

19. Ariton Joja – mort în Przemysl⁶, 20 de ani.

21. Ieremie Mihoc – mort în Jaslo⁷, 27 de ani⁸.

Grănicerii au plătit un tribut uman imens pe fronturi, fiind recunoscuți drept una dintre cele mai disciplinate și curajoase forțe ale Imperiului. Sacrificiul lor a fost unul de elită militară, fiind trupele trimise în punctele cele mai fierbinți ale conflictelor europene.

În timp ce bărbații mureau în bătălii, familiile lor de acasă îndurau represaliile trupelor revoluționare maghiare, foamea și refugiul în munți. A fost un sacrificiu total, care a afectat întreaga structură socială a Districtului Năsăud.

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud, fond Registre parohiale de stare civilă, dosar 1147, Matricula morților între anii 1837-1858, fila 31 f.

² Localitate din Galiția.

³ Localitate din Galiția.

⁴ Localitate din Galiția.

⁵ Localitate din Galiția.

⁶ Localitate din Galiția.

⁷ Localitate din Galiția.

⁸ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud, fond Registre parohiale de stare civilă, dosar 1147, Matricula morților între anii 1837-1858, fila 31 v.

De la băile Sângeorgiului năsăudean

DR. ARTEMIU PUBLIU ALEXI

Iubite Domnule Vulcanu!

Ai binevoit a publică în „Familia” corespondențe de la mai multe băi, de la Borsec, Tușnad, Mehadia, etc. Cred că vei binevoi a da loc și acestei a mele scrisori de la baia Sângeorgiului, pe care o cunoști și d-ta în persoană de la anul 1870 cand ai dormit în podul cu fân și mi se pare ai avut visuri neplăcute.

Sper d-l meu cum că vei face acesta cu atât mai vârtos, căci după cât știu eu, aceasta este unica scaldă (baie) românească în toată țara noastră, adică proprietate românească și arendatori romani. Daună, căci pană în timpul din urmă s-a aflat în o stare foarte primitivă. D-ta îți vei aduce bine aminte de starea ei. De aici a urmat cum că pe lângă toată bunătatea apei, care în multe privințe întrece chiar și izvoarele de la Vichy Grande Grille din Franța, Bilin, Faschingen, Gleichenberg, Rohitsch, Borsec ș. a. este atât de puțin cunoscută. Pe când Vichy are numai 50,637 echivalenți solizi din 10,000, Bilin 49,598, Faschingen 32,981, Gleichenberg 35,884, Rohitsch 57,539, Borsec 3,920, apa de la Sângeorgiu are 70,860 părți solide. Analiza singură constată adevărul.

Cu altă ocaziune, cand voi putea dispune de mai multă vreme, îți voi trimite un studiu comparativ despre aceste și alte fântâne minerale pe baza analizei chimice. Pană atunci vin a constata cum că băile Sângeorgiului au început a se ridica, grație zelului unor bărbați care de mai mulți ani a lucrat în această direcție și cu deosebire au mijlocit la comunitatea Sângeorgiu ca să se învoiască la o arendare pe timp de 30 de ani, iar de altă parte a lucrat pentru înființarea unei societăți acționare „Hebe”, care cu începutul anului 1881 a și început la lucru din toate puterile și care, pe lângă Sângeorgiu, au mai arendat încă și romantica fântână și baie romanescă „Valea Vinului”, ce este numai la 2 ore depărtată de la Sângeorgiu sub muntele Ineu, în mijlocul pădurii de brazi. Între acești zeloși bărbați, să mi se ierte indiscrețiunea, fac amintire de dr. Ștefan Pop, actualul medic de comitat în comitatul Făgărașului.

Istoricul societății „Hebe” îl las pentru altădată.

Voi să rămân pentru acuma la sezonul din astă vară și, respectiv, voi să mă restrâng la un scurt raport.

Dintre trebuințele cele mai simțite erau regularea transportului de apă și umbră. Apa din Sângeorgiu se bucură și pană de un transport extins pană în Bucovina, Mureș-Oșorhei, Dej, Gherla, etc., însă umplerea și astuparea sticlelor era foarte primitivă, de unde urmă cum că carbonul liber, o parte constitutivă însemnată a acestei ape volatiliză cu totul sau, după limbajul vulgar, apa își pierdea din putere. De aceea s-a clădit o pivniță de umplut și sper cum că nu peste mult apa din Sângeorgiu se va căpătă sigilată după modelul de la Carlsbad, la care cred că apa din Sângeorgiu cu timpul îi va face concurență. Pentru umbră s-au pus pe dâmbul deasupra fântânilor la 4 până 5 mii de arbori. Firește că mulți s-au și uscat din ei. Pe anul viitor se vor continua plantațiunile. Peste 2-3 ani sper cum că nime nu se va putea plânge pentru lipsa de umbră.

După planul ce există pe anul viitor are să se clădească o restaurație nouă, apoi arenă pentru cură închisă cu geamuri de sticlă, băi calde noi, băi reci (bazine reci) acoperite cu sticlă și cu dușuri. Făcându-se toate aceste se speră la o frecvență foarte mare, se speră că cu

DR. ARTEMIU PUBLIU ALEXI

deosebire frații din Romania care voiesc a prefera băile din străinătate la cele din țară, vor prefera baia Sângeorgiului:

1) pentru că este în privința bunătății cea dintâi din Transilvania și poate și în Ungaria întreagă;

2) pentru că este românească și va rămâne românească, vor lăsa banii la Români și nu vor avea atâtea neplăceri cum au avut în toți anii pe la Borsec, Tușnad, Vâlcele și Mehadia.

Sigur și numai în anul acesta s-au făcut foarte multe îmbunătățiri. Dar s-au și adunat foarte mulți oaspeți. Niciodată nu s-au înmulțit oaspeții ca în astă vară. Pe la jumătatea lui iulie nu se mai căpătau nicăieri quartire. O mulțime de familii au trebuit să părăsească scaldelile din lipsa quartirelor. Pană acuma sunt înscrise peste 150 familii.

Pe cititorii „Familiei” îi va interesa să știe ce Români au frecventat acesta scaldă în astă vara. Iată pe scurt. Afară de medicul scaldei dr. Em. Filipanu și directorul societății avoc. Dănilă Lica, d-nii: Ion Romanu av. la Făgăraș cu stim. familie, dr. Gregoriu Silași prof. la universitate în Cluj, Gavrilă Manu av. în Dej, Gavrilă Manu av. în Bistrița, dr. Nechita av. în Zalău, Doroteu Cimbulea asesor în Bistrița cu stim. familie, preoții T. Vrașmaș, L. Coșbuc, Petre Vertic, adj. just. cerc. Larionesi Alexa. Din Năsăud profesorii gimn. dr. C. Moisil, dr. Paul Tanco, Ion Ciocan, Gavril Scridon, Gregoriu Pletosu, învățătorul Iacob Pop și Petre Tofan, căpităni în pensie cu familia Ion Purceilă și Vasile Popițanu, Leon Piciu conduc. la cărțile funduare, Iosif Popescu prof. de teologie din Sibiu, medicul cercual Petre Neagoș, învățăt. normal Eremie Fabius, căpit. de la reg. 50 Ștefan Borgovan, locot. de la reg. 63 Hangea, inspectorul de școală Augustin Pop, familia Crăciun din Bistrița, d-na Vlad de la Reghin, cancelistul metropolitan de la Cernăuți Tomovici, d-na Grigoriță din Năsăud, d-na Regius și domnișoara Hermine Manu din Mureș-Oșorhei, d-l cancel. jud. Trifu ș. a. m. d.

Afară de aceștia au mai fost oaspeți din depărtări mari, de la Sibiu, Cluj, Gherla, Dej, Zalău, Șimleu, Cernăuți, Rădăuți, etc.

Pentru distragerea publicului cântă în toată ziua seara și dimineața o bună capelă de muzică, ce fu acordată pentru întreg sezonul, apoi în toată săptămâna baluri, concerte, jocuri de tombolă și altele asemenea. La baluri Românii au știut da la toată ocaziunea petrecerii un colorit românesc, la care s-au dansat *Someșana* și *Hora Romana* nu s-a jucat niciodată și după a mea părere foarte bine au făcut, pentru că mai bine să nu se joace decât, să se joace rău. Este dureros, că Românii privesc jucarea *Romanei* prea ușor și nu-și iau osteneala a o învăța bine înainte de a o juca. *Romana* este unul din cele mai grațioase și mai elegante dansuri de salon, însă lipsindu-i regularitatea, unitatea mișcărilor la comandă, îi lipsește frumusețea și toată grația.

Când timpul era favorabil s-au făcut excursiuni la fântâna numită de sulfură, însă care se pare după proprietățile fizice ale apei a fi apă carboniferă și cu oxidul de fier, care fântână este la o jumătate de oră de la fântânile principale; apoi s-au făcut excursiuni la Valea Vinului despre care am vorbit mai sus și care este proprietatea fondului școlastic central din Năsăud. Apa din Valea Vinului conține mult fier și are o temperatură de 10° C. Clima de munte și aerul rășinos fac o impresie foarte plăcută și binefăcătoare. Alții au făcut excursiuni pe Cormaia. Așa se numește o vale romantică ce curge în Someș din sus de Sângeorgiu și izvorăște din Carpații de cătră Marmația. Cormaia este avută în tot felul de păduri, de izvoare reci ca gheața, avută de păstrăvi, avută în formațiuni de calcit, cuarțit, trahit și tot felul de șisturi cristaline. Iubitorul de natură găsește aci cele mai plăcute locuri, iar pictorul multe tablouri surprinzătoare.

Să tac la acest loc de acele frumoase și fermecătoare prospecte ce le pot avea toți acei ce au plăcerea a face excursiuni pe Alpii Rodnei, și cu deosebire pe Ineu, Crăciunel, Corongiș, Galaț, Gergeleu, Gemeni, unde se pot recolta cele mai frumoase și mai rare flori

De la băile Sângeorgiului nășăudean

alpine, Rhododendron, Laba leului (*Leontopodium alpinum*, Edelweiss), Bulbuci de munte (*Trolius europaeus*) ș. a. m. d. ce se află pe substrat de var primordial.

Viața în Sângeorgiu este în proporție cu viața de la alte băi foarte ieftină. Taxa de o baie caldă 30-40 cr. , una rece 8 și 12 cr., cuartir 40 cr. până 1 fl. la zi. Viptul după tarif. Abonament prânzul 80 cr. dus acasă 90; supă sau ciorba 10 cr., carne rasol 24 cr., mâncare de legume 28 cr., friptură 30-40 cr., cafea albă 25 cr., neagră 12 cr., vin vechi litra cu 50 cr., vin nou cu 30 cr., vin de butelie 40 cr.

Comunicațiile sunt bune. După ce se va deschide drumul de fier până la Dej, poate să vina omul de aici în 7-8 ceasuri, iar de la Bistrița 4 ceasuri. Trăsuri (cărute) până la Rodna, Anieș, Valea Vinului se capătă destule în comună cu prețuri moderate. Pană la Valea Vinului costă 2 fl. 50 c r.-3 fl., până la Rodna 1 fl. 60 cr. Ospătari au fost 2 care emulează cu viptul.

Înainte de a încheia, fac descoperirea cum că în anii din urmă s-au mai descoperit două izvoare foarte bune, care, după părerea multora, întrec pe cele vechi în privința bunătății, va să zică astăzi are Sângeorgiul 4 fântâni foarte avute și în cantitate. Pe fântâna cea de mai la vale a botezat-o d-l avocat I. Roman de la Făgăraș „Fântâna lui Bărnuț”. D-l Roman avu bunătatea de a făgădui cum că îți va scrie și d-lui impresiunile sale primite aici.

Salutare!

Sursa: *Familia*, Oradea, Anul XVII, 1881, nr. 65, p. 421-423.

Sân-Georgiul-român

La aproape 500 m. peste nivelul mării, închise de toate părțile de dealurile, ce le împrejmuiesc, stau ca și ascunse, băile alcalino-muriatice de la Sân-Georgiul-român, de lângă Bistrița. Și nici după ce ai ajuns în comună nu le zărești, ci observi cum în cale-ți se ridică, acuși la dreapta, acuși la stânga, mai o casă nouă, mai un edificiu mai domnesc, ici colo o vilă până ce, în sfârșit trăsura se oprește în fața hotelului „Hebe”. Dacă e timpul prânzului sau vreme neplăcută, din toate părțile se ivesc fețe curioase, care te privesc cu atențiune, spre a descoperi pe noul oaspete.

Plouase puțin, cand am ajuns acolo, muzica terminase ultima piesă și era către seară, așa că toți oaspeții se scoborau acum de pe terasă astfel, că am putut să-mi fac în primul moment o idee de lumea ce se adună aici. Și acum constatai însumi, că e adevărat renumele ce-l are de unica baie românească de la noi.

Am trecut, aleg cuvântul, mai pe la toate stațiunile balneare de la noi din țară, dar niciuna nu mi-a părut așa simpatică, nicăieri nu m-am simțit așa acasă, ca aici. Și nu-i mirare, cand ne gândim la împrejurarea, că oaspeții de la Sângeorgiu sunt absolut mai numai români, de aici sau de dincolo, care cu vorba și cu datinile lor, îți fac petrecerea plăcută. Unde mai pui, că administrația băilor încă e românească, și românești sunt cântările muzicii, românești sunt toate satele ce înconjură ținutul Sângeorgiului. Chiar și instalația băilor e românească; credeți-mi pe cuvânt: mai în fiecare zi se răstoarnă câte o bancă, se rupe câte o masă, te împiedeci pe cărări de toate pietrele. Ei dar chiar aceste îmi plac mie, chiar aceste mici neajunsuri dau băilor caracterul românesc. Dar apoi lăutarul George din Năsăud, care îți cântă din gură versuri de „inimă albastră” de dincolo ori se grăbește să-și „facă datoria” salutându-te la sosire și urându-ți la toate întâlnirile vecinicul același „să vă fie de bine”!

Ceva neplăcut are totuși Sângeorgiul, e așa de departe de lume: patru ore întregi te duce „fiakărul” din Bistrița până acolo, cât te urăști de șezut, dacă mai poate fi în sfârșit vorba de șezut comod, când de toate părțile ești înconjurat de cufere și cutii. (Damele nu pot călători fără cutii și eu încă călătoream cu o damă). Dar ești rebonificat de altcum, pentru această călătorie îndelungată, prin părțile admirabile de regiuni frumoase, ce-și dezvelesc înaintea călătorului toată podoaba, dăruită cu atâta bogăție de Ziditorul a toate.

E aproape o jumătate de veac, de când au ieșit în primul plan băile vestite de la Sân-Georgiu. Apa lor de băut din cele 3-4 izvoare se aseamănă cu apele de la Vichy și Gleichenberg, iar în timpul din urmă s-au aflat că pentru stomac are mai același efect ca apele de la Karlsbad. Bolnavii, pe lângă apa de băut, mai pot lua și băi calde neîntrecută bunătate, puțin sunt prea reci. Dl. prof. Sever Mureșan de la Iași, ar putea da prețioase explicații, căci d-sa totdeauna trebuia să invoce toate „grozăveniile” și „teribilitățile” (cu trei r) ca să se încălzească, în vreme ce dl. Trif. din Kun-Szt.-Marton, roșu ca racul, sta rezemat cu gâtul pe o bară de lemn ca și cum n-ar simți nimica.

Dl. Șorobetea, administrator, mi-a pus la dispoziție o broșură asupra acestor băi în care, între altele, sunt pomenite toate bolile ce se vindecă cu apa acesta făcătoare de minuni. Și se înșiră multe boli, iar dl. Miloșescu de la Târgu Jiu, a așezat chiar o tablă comemorativă deasupra „izvorului tămăduirii”, care l-a vindecat radical de o învechită boală de care suferea. Eu țin să constat, că viața patriarhală, intimă și vesela, ce decurge la aceste băi, are un efect non plus ultra. Eu cel puțin asta am simțit-o, lasă că nici n-am fost bolnav,

Sân-Georgiul-român

dar de aceea îmi place să cred, că observațiile mele sunt juste.

Iată, de pildă ce se face la Sân-Georgiu; o spun asta pentru verificarea celor mai sus afirmate.

Dimineața la 6 se începe cura, cine vrea se poate scula și mai de vreme, atâta numai, că atunci se întâlnește cu jidanii, care beau la apă din greu. Muzica cântă, oaspeții apar din toate părțile cu păhărele în mână, umplându-le după poruncă din izvoarele prescrise de amabilul medic Dr. Andrei Monda. Băută apa, bolnavul (o fac și cei sănătoși) trebuie să înconjure dealul care, plantat cu brazii, emană un parfum plin de sănătate. E destul dacă înconjuri odată dealul, când afli însă societate plăcută și-o întâlnești la tot pasul, o faci și de mai multe ori, căci ți se oferă adesea ocazia, să dai cu complezență brațul unei dame bolnave.

Muzica cântă până la 8 când urmează dejunul, tot atunci sosește poșta cu ziare și scrisori din toate părțile. Pe la 10 ne așezăm la „nobel 31“ era cea mai zgomotoasă grupă și cea mai numeroasă. Jocul ține mult și pierderea se ridică la cel mult 3 cr., asta în caz de „pech“ extraordinar. Rar trecea ca vreo cucoană trecută din vreme să nu se certe; dar mânia ținea numai 2 min., glumele curgeau mai departe, voia bună creștea. După 10-12 urmau băile calde și reci și apoi prânzul. La 2, căpitanul Părăianu de la Târgu-Jiu, bărbat foarte simpatic, povestea „în brazii” fel de fel de întâmplări. „Cum voiți cucoanelor, de răs sau de plâns?” - era vorba de introducere și „conferința” se începea cu poezii, anecdote, păcăleli, până ce se aduna publicul, când căpitanul cu multă bunăvoință istorisea, de comun, câte un roman întreg. Și te captiva ca focul și frumusețea povestirii. Damele stăteau atente pe la mese urmărind cu mult interes pe plăcutul povestitor.

După conferință scoboram iar în parcul de dinaintea hotelului, și ne aranjam la povesti ori la cărți, până la 5 cand oaspeții își dădeau întâlnire pe terasa de la izvor unde cânta muzica și totdeauna Marica ori Linul aranjau câte un quadrille. După cină ne reîntâlneam pe terasă, unde la lumina lămpilor și în liniștea misterioasă a serii ascultam șușuitul frunzelor sau corurile improvizate a damelor, ori pe dr. Rusu de la Pomârla, vorbind ungurește.

Și asta se repeta zi de zi. cu crescândă plăcere și voie bună.

Duminica mergeam la frumoasa biserică din sat, unde ne edificăm de pietatea credincioșilor. Uneori se face excursiune la Valea Vinului, Rodna, sau aiurea. Iar seara era petrecere în toată forma, Năsăudul în special și apoi toată împrejurimea venea la Sân-Georgiu. Cura asta și ușoară și plăcută are efecte minunate. Mai spun o vorbă, dar așa în paranteză, să nu supăr pe nime; am auzit că fetele dacă vreau să se mărite mai curând, alerga la petrecerile de la băile Sân-Georgiului.

Anul acesta, se spune, că din cauza timpului nefavorabil de la începutul sezonului, au fost puțini oaspeți, deși mie mi se pare că la Ocna ori la Borsec niciodată nu-s mai mulți.

Însemn aici câteva nume ca o plăcută amintire de zilele petrecute acolo: dr. Tanco, Năsăud, cu familia, Sever Mureșan, Iași cu familia. Al. Candale, București cu doamna și d-șoara Victorița, de la Bârgău, Ioan Trif, Kun-Szt.-Marton, cu toată casa: d-na, d-șoara, 2 d-șori și d-na Tili Pop. Cluj, Augustin Frățilă Galați, Solomon Haliță, București, Dem. Suciu, Jibou, Livia Domșa, Blaj, secr. Pordea, Gherla cu d-șoara Cornelia. N. Miloșescu. căp. Părăianu. Arjicioan, Târgu-Jiu, Alex. Haliță, Em. Ștefănuț. Dr. Murășan, Năsăud, cu toată casa, Silviu Putilian, dr. Val. Rusu. Pomârla. prof. Ionașcu cu familia Iași, cav. Ciocan, Năsăud. Leo Piciu, George Csát cu Dna, Deva, d-na Cutean, d-na Pop, Făgăraș, d-na Gal, Săcuieu cu d-șoara Virginia, d-na Eitel, Viena și mulți alții, între care mon. Archip. Muntean, de la Bodrog.

Sursa: *Unirea*, Blaj, Anul XII, 1902, nr. 34, p. 290-291.

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

DR. FLORE AL-GEORGE

Cântece (Cant'eș'e)

VI

Frunz'ă verd'e săcără
Bad'e la in'ima mē
Iest'e-on riū ș-o fantân'ē.
Fântâna-î năcaz d'e mór't'e,
Riù l'e spală pe tót'e.
Frunz'a verd'e ca unà
Nu șt'in ș'in'e s-ar afla
Să-m curată fântana,
C-o sută d'e zloț i-aș da.

Frunză verde de secară
Bade la inima mea
Este un râu și o fântână.
Fântâna-i necaz de moarte,
Râul le spală pe toate.
Frunza verde ca una
Nu știu cine s-ar afla
Să-mi curățe fântâna,
C-o sută de zloți i-aș da.)

D'i-aș găsi un pătrupop
I-aș da o sută și opt.
Frunz'ă verde doi și tri
Și cu cât nu m-aș plăti
Pe-atâta l-aș mai sluji.

Rodna

VII

Părăoș cu apă reș'e
Pingă casa bad'i treș'e;
D'iar da Dumn'ez'ău să sēs'e
Să rămâie numa molu,
Cum am rămas șeu cu doru,
Să rămâie pt'etriș'el'e,
Cum am rămas șeñ cu jele.

DR. FLORE AL-GEORGE

(Pârâul cu apă rece
Pe lângă casa badei trece;
Iar de-ar da Dumnezeu să sece
Să rămână numai mîlul,
Cum am rămas eu cu dorul,
Să rămână pietrișele,
Cum am rămas eu cu jele).

VIII

Frunză verd'e bosîoc
Sînt fet'e d'e pătrupop
Și n-aŭ in lume noroc,
D-apoi șeu d'e om sărac
Tăt s-aștept in lume drag?

Măgura

IX

Cum nu-s fet'il'e cu dracu
Șt'iŭ fabrica cu tăbacu,
Rumen'el'il'e cu sacu;
Că d'e nu s-ar rumen'i
G'iumătat'e babe-ar și.
Fata care-i rumen'ită,
Gân'ești că-i capră belită.
Dacă-i hidă, hîd-a și
Sē pót'e tăt rumen'i.
Ș'el frumos on pic sē faș'e
Și la tētă lumia plaș'e.

X

Frunză verde bob și salșe
Du-te bade și-mi dă pașe [pace/liniște]
Vorbă de mine nu-ți fașe [face].
Că și până ți-ai făcut
Nici n-am fost, n-am priceput
De-amu-s mare și pricep;
Pricep binele din rău,
Pe tine că ești șalău [șiret/viclean].
Și pricep rău din bine
Și pe tine că ești câine.

Frunzucă mândră de pom
De-ai și inimă de om
M-ai visa noaptea prin somn,
Frunzucă mândră de vâsc [vâsc]
Tot visăz' că te ibăsc [iubesc].

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

Uscat-ai bade ca vântu
 Și nu te-ar primi pământu,
 Că tot la tine-s cu gândul.

M-ai învățat a ibi [iubi]
 Și-amu mă lași a dori.
 Nu te temni [teme] că te-a trăsni
 La vară când îi [vei] cosi?
 Nu te temni că te-a tuna
 La vară când îi [vei] lucra?

Bată-mi-te bade bată!
 Frunză verde mătrăgună:
 Și arcănu [curcubeul] de pe lângă lună
 Și dreptatea mea se bună [adună/sporăște]!
 Să te bată bade bată
 Și arcănu de pe lângă soare
 Și dreptatea mea se mare.

Rodna

XI

Trandașir [trandafir] din mănăstire
 Spune-mi bade drept și bine
 Dragă ți-s, ori nu-s de tine?
 Lele struțișor d'e flori,
 T-am spus d'io sută d'e ori
 Când t'e văd mă ieș și'iori
 D'in talpti până subsuori:
 Și-atunși lele t'i-oi lăsa,
 Când sóril'e a-nturna,
 Și-a-nturna d'in g'ios în sus
 Și luna cată apus
 Și pe ș'eri or și' nužele
 Pe pământ lună și st'ele,
 Niși atunși nu t'e las l'el'e.

(Lele struțișor de flori,
 Ți-am spus de o sută de ori
 Când te văd mă iau fiori
 Din tălpi până subsuori:
 Și-atunci lele te-oi lăsa,
 Când soarele-a înturna [se va întoarce],
 Și-a înturna din jos în sus
 Și luna caută apus

Și pe cer or fi nujele [nori?],
 Pe pământ lună și stele,
 Nici atunci nu te las lele.)

DR. FLORE AL-GEORGE

XII

Bădiță d'i-la hida
 Una-i vin'i una ba,
 Că tăt maica nu m-a da,
 Că ți grosă mustiața
 Și mn'i manca viața!
 Și ți-s grosă buz'ăle,
 Și mn'i manca z'il'ile.

(Bădiță de la hidă [casă de lemn/loc izolat]

Una-i vine, una ba,
 Că tot maica nu m-a da,
 Că ți-i groasă mustața
 Și mie îmi mănâncă viața!
 Și ți-s groase buzele,
 Și mie îmi mănâncă zilele.)

Vărarea (Nepos)

XIII

Frunz'ă verde doi și tri,
 Nu gân'i bad'e gan'i,
 Nu gân'i că Ț-a t'icn'i,
 Până leu pe lume-oî și'i.
 C-oi ruga munții cu flori
 Și-oi țin'e tri sărbători
 Numa ti-oi vede că mori,
 Și-oi blăstăma-n munț cu ptiatră,
 Nu Ț-a t'ien'i niș'i odată
 Că pe mult îs supărată.

Ilva Mare

(Frunză verde doi și trei,
 Nu râgâi bade, râgâi,
 Nu râgâi că Ț-a ajunge [Ți-a prii/sătura],
 Până eu pe lume oi fi.
 C-oi ruga munții cu flori
 Și-oi ține trei sărbători
 Numai te-oi vedea că mori,
 Și-oi blestema-n munți cu piatră,
 Nu Ți-a ajunge niciodată
 Că pe mult îs supărată.)

XIV

Șin'e ibește și spun'e
 Nu-i da Dómn'e bin'e-n lume.
 (Cine iubește și spune [mărturisește])

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

Să nu-i dea Domnul bine-n lume).
 Cine iubește și lasă
 Dă-i Doamne poteca-n casă
 Și lecurile pe masă.
 Cântă cucul la feți,
 Doi doctori la căpătâi,
 Frunză verde rostopască,
 Căpătâiul să-nflorească
 Badea pe pat să se topească.
 Topit-ai bade ca vântul
 Și nu te-ar primi pământul
 Că tot la tine mi-i gândul.

*Sâniosif (Poiana)***XV**

Vai de lin, vai de pelin,
 Vai de copilul străin,
 Că bea apă-n loc de vin
 Și trăiește cu suspin.

XVI

Copilul care-i sărac
 Nimănu-i nu-i e drag,
 De-ar fi cât de frumușel
 Toți îi strigă că-i mișel [ticălos],
 De-ar lucra mărgăritar pe drum,
 El tot n-are nume bun,
 De-ar lucra noaptea pe lună
 Nu capătă o vorbă bună.

*Salva***XVII****Doină**

Din sus de Câmpulung
 M-a trimis tata la plug,
 Când țipai [înfipsei] pluguțul în brazdă,
 Mă uitai după o nevastă,
 Uitându-mă după dânsa,
 Mi s-a rupt plazul și bârsa.
 Până făcui bârsă nouă,
 Mi s-a rupt grindeiul în două.
 Până făcui grindei nou,
 Mi s-a sângerat un bou,
 Până l-am desângerat

DR. FLORE AL-GEORGE

Mi-a picat și celălalt.
Ș-am rămas băiat sărac.

Năsăud (Prislop)

Cuvântări (Strigături)**XVIII**

Nimeni în lume nu se-nșală
Ca feciorul când se-nsoară,
Prinde șase boi la car
Și se duce după-amar.
El gândește că-i zahăr,
El gândește că-i pe-o zi,
Nu știe că-i până-a trăi,
El gândește că-i pe-o noapte
Nu știe că-i până la moarte.

Sângeorzul Român

XIX

Iar ce-i dat, iar ce-i lăsat,
Iar ce-i dat de Dumnezeu,
Să se țeasă inul în fân
Și pânza la făgădău [crâșmă/han]
Fără spată, fără iță,
Fără leac de suveicuță
C-așa țese-a mea drăguță.

Maieru

XX

Pentru tine măi mândruță
Nici îs gazdă nici slugă,
Fără om tânăr de trudă.
Pentru tine măi nevastă
Nici îs slugă, nici îs gazdă,
Fără om tânăr de casnă.

Maieru

XXI

Nult mă mn'ir d'e omu prost
Că mă-ntriabă un'e-am fost?
Iel nu ved'e cu ocii
Un'e îmblă ómin'ii.
(Nu mă mir de omul prost
Că mă-ntreabă unde-am fost?)

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

*El nu vede cu ochii
Unde umblă oamenii).*

XXII

*D'iaș trăi până le tomnă
Să mă-nsor să ieș o dómna.
Las-o la focu domn'ie
Dacă nu mn'i dată mn'ie,
Lasă-l'e la dracu dómn'e
Că și șel'e mor d'e fóme.*

Rebra

*De-aș trăi până la toamnă
Să mă-nsor să iau o doamnă.
Las-o la focul domniei
Dacă nu mi-i dată mie,
Lasă-le la dracu, doamne
Că și acelea mor de foame).*

XXIII

*Hop d'e g'ioc îs ca și focu
Și d'e lucru ca butucu.
Cân îi ziua lucrului
I-a și bóla trupului;
Cân îi zi d'e sărbătóre
N'iș'e capu nu mă dóre.
Haída fată la țasut:
Nuștîu mamă, n-am văzut;
Haída fată la fliacăi,
Bogdaprosti mamă hăi!*

Lușca

*(Hop de joc îs ca și focul
Și de lucru ca butucul.
Când îi ziua lucrului
Ia și boala trupului;
Când îi zi de sărbătoare
Nici capul nu mă doare.
Haída fată la țesut:
Nu știu mamă, n-am văzut;
Haída fată la flăcăi,
Bogdaproste mamă, hăi!)*

XXIV

*Supăratu-i omu dómn'e
Cân să culcă și nu dórme,
Supăratu-i omu-atunș'i,*

DR. FLORE AL-GEORGE

Cân iș dă boi pe g'iuș'i
 Și fet'il'e după slug'i,
 Iș dă boii pe g'ițai,
 Fet'il'e după mn'ișai.

Sângeorzul Român

(Supărat îi omul, Doamne
 Când se culcă și nu doarme,
 Supărat îi omul atunci,
 Când își dă boi pe junci [boi tineri/mânzați]
 Și fetele după slugi,
 Își dă boii pe viței,
 Fetele după minișai [aprope ca slugile]).

XXV

Frunză verde rușmalin,
 După nori vine senin,
 După dulceață venin,
 Amar mie și suspin.
 Inima mi se deșteaptă,
 Sudori de pe frunte-mi pică.
 Săracă față frumoasă
 De lacrimi toată ești stoarsă,
 Săraci ochi negiovați [nevinovați]
 Vale de lacrimi vărsați
 Dacă-n seamă nu luați,
 Cu cine vă-mpreunați.
 Ce văd, nemica nu-mi place,
 Ce mănânc, la rânză-mi zace [stă la stomac].
 Cât soarele încălzește,
 În lung și-n lat strălucește
 Nu-s doctori leacuri să-mi dea,
 Urâtul din trup să-mi iasă.
 Câte muieri [femei] vrăjitoare
 Și babe descântătoare,
 Toate vișe [vor] și-mi descântă
 Tot n-oi fi ca mai nainte.

*Mocod***XXVI**

Până eram holtei [neînsurat]
 Nu mai eram nevoiș [necăjit],
 Aveam pașu lupului,
 Zău și glasu cucului;
 Dar de cum m-am însurat,
 Pașu meu mi s-a scurtat
 Și glasu mi s-a stricat.

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

Hai cucule la cântat!
 Hai cucule cântă-n laz [luminiș]
 Să-mi mai treacă din năcaz,
 Hai cucule cântă-n rât [câmp]
 Să-mi mai treacă din urât.

Nimigea Românească

XXVII

Frunză verde trei și trei,
 Măi bădiță ochi verzi
 Tu la noi să nu mai vii.
 Frunza verde de călină,
 Că știi tu buget de bine
 Că nu m-a da după tine;
 Că tu ești un băutor
 N-ai lemne la tăietori.
 Frunză verde alunică
 Și tu bade n-ai nimică;
 Nici ai grădină cu pruni
 Numa clopu cu păuni.
 Frunză verde tămâiță,
 Nici ai boi, nici ai oiță,
 Numa clop cu păuniță.

Maieru

XXVIII

Nevasta care iubește
 Umblă ziua cătunește [prin sate/cătune],
 Noaptea doarme iepurește.
 Frunză verde de pe coastă
 Zău așa nu-i nevestă,
 Care n-are brâu lat
 Și drăguț lângă bărbat.

Romuli

XXIX

Ce ne-om face mândră noi,
 Că purtăm doru-amândoi?
 Frunză verde sălățele
 Eu cu dor mândra cu jele
 Amândoi cu inimi rele.
 Ce ne-om face mândră noi
 Că purtăm doru-amândoi?

DR. FLORE AL-GEORGE

XXX

Ce ne-om face mândră noi
 Că purtăm doru-amândoi?
 Tu mândruță-i face-așa:
 Doru mi-e eu le sămăna
 Prin grădină, prin livez',
 Să se facă mere verzi'.
 Și le băga-n sân la tine
 Ți-a trece de dor de mine,
 Le băga în sânul tău
 Ți-a trece de dorul meu.

Sângeorzul Român

XXXI

Frunză verde rușmalin
 S-o dus cucul cel bătrân
 Pe trei ani la Rusalin *
 Și-o lăsat pui de cin [cintez?].
 Și-o bd'iaț'ă de rîndune
 S-o legat că i-a ține;
 Mere-n deal și mere-n vale
 Și căra la pui mâncare,
 Apă rece din izvor
 Le ține ca să nu moară.

Rebrișoara

XXXII

Colo-n jos între hotară
 Este-un nuc cu frunza rară,
 La vârful nucului
 Cântă puiul cucului,
 Mai în jos la rădășină
 Plânge-o pasăre străină.
 Mere cucul și-o întreabă
 Ce plângi tu pasăre dragă?
 Unde focul să nu plâng?
 Mama-i moartă-n copârșău,
 Nu știu de necazul meu.
 Tata iară s-o-nsurat
 Rău mastihă mi-o luat,
 Când mă cheamă să mănânc
 Ies afară și mă cânt [mă jeluiesc/cânt de jale]:
 Si eu de m-oi mâni-e
 M-oi duce cu cucu-n țară
 Și-o trăi ca și cel cu mamă.

Ilva Mică

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

XXXIII

Frunză verde bob și linte
 Lelea cu mărgelile multe
 Face pita numai cute.
 Cu mărgelile puținele
 Face pita numai miere.

XXXIV

Păsăruică cântă-n grui,
 Eu is omul nimărui
 Și robul urâtului.
 Păsăruică cântă-n laz
 Eu is omul de năcaz
 Și urât mare de tras.
 Și urātu-i greu pe-o zi,
 D-apoi eu pân-oi trăi.

Leșu

XXXV

Toastul domnișoarelor de onoare la nuntă
 Bună-vremea la Dumneavoastră!
 Ia faceți bine și-ți asculta
 Până solia ne-om da,
 Că-i solie-mpărătească
 Mult să nu ne zăbăgească.
 Este grai mândru și frumos
 Dat de la Domnul Hristos,
 Este slujbă și-nchinare
 De la-mpărăteasa mare
 Cu numele N. N.
 I-o dat Dumnezeu și an de cununie,
 Taină de căsătorie.
 Fără oameni de omenie
 Nu poate să fie.
 E frumos s-o rugat [s-a rugat/s-a implorat],
 Noi frumos ne rugăm
 Că de nu s-ar fi rugat
 Noi n-am fi plecat,
 De n-ar fi vorovit [vorbit]
 Noi nu am fi venit.
 Să facă bine și-mpăratul mare
 Cu oștirea Dumisale [Dumnezeului său]
 Să-i odihnească pe mine
 La un scaun de odihnă,

DR. FLORE AL-GEORGE

La un pahar de băutură,
La mai multă voie bună.

Poate vorbe-ar fi mai multe,
Dar noi nu le știm răspunde,
Că suntem copile tinerele
Și ne-s vorbile cam grele,
Și ne-i drumul îndelungat,
Poate vorbe-am mai uitat.
Dumneavoastră-ți face bine și-ți ierta
Cum am știut cuvânta.

Sângeorzul Român

XXXVI

*Din toasturile nașului mare de nuntă
Jertașiu'ia - Iertăciunea
(Cuvânt de despărțire de părinții mirelui.)
Gloate și noroade [oameni/mulțime] stați
Și la mine vă uitați,
Pe-cum și eu oi sta [voi sta]
Și din gură-oi cuvânta [voi vorbi],
Cât de frumos eu m-oi smeri [mă voi smeri]
Și cât de mândru oi vorbi,
Cu clopul luat
Cu capul plecat
Pe Dumneavoastră de vă rugat
Să faceți bine să m-ascultați;
V-oi dona trei cuvinte.*

Care-s de Dumnezeu rânduite,
Și de nimenea grăite.
Că se roagă acest fiu
La frate, la sorioară,
La veri, la verișoară,
La unchi și la mătușă
Și la alte neamuri dulci,
La prietini și vecini
Care-s cu un sânge de creștin
Dar mai cu de-alesu
Se roagă la acești cinstiți părinți
Care-s de Dumnezeu orânduți
Ca pomii [pomii] și înfloriți.
Că Dumnezeu dintr-nceput
Ceriu [Cerul], și pământu [pământul] a făcut
Și cu câte-a socotit
Cu de toate l-o împodobit
Și de luni cum s-o sculat
Până sâmbătă-o lucrat

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

Iar duminică o hodinit [odihnit]
 Pe noi ni-o blagoslovit,
 Cu-o zi bună de hodină [odihnă].

Luni dimineața s-o pornit
 Și la toate o pus nume,
 Câte o aflat pe lume.
 Și iar o mai făcut
 În sus la Răsărit
 Deosebit de-aiest pământ
 Un râu mititel,
 Mândru și frumușel,
 Pe patru stâlpi de-argint,
 Și cu de toate l-o împodobit,
 Cu lumini de cununițe
 Și de mare veselie, și i-o pus poprele
 Mulțime de stele
 Iar feșnic [veșnic] Soarele veșnic.

Așa și Dumneavoastră cinstiți
 Și îndurați părinți
 Toate-n seamă să le luați
 Și fiul să vi-l iertați,
 Că unde este fiu, care să nască și să crească
 Și la părinți să nu greșească?
 Și iară se roagă cinstiți părinți
 Să-l iertați și să-l blagosloviți,
 Precum a blagoslovit Dumnezeu:
 Pe Avram cu Sara,
 Pe Isac cu Raveca,
 Și iară să-l blagosloviți
 Precum a blagoslovit Dumnezeu
 Pe cei doisprezece patriarși,
 Cari în Ierusalim au fost aleși,
 Și să-l blagosloviți
 Precum a blagoslovit Dumnezeu
 Nunta din Cana Galileii
 Prefăcând apa-n vin
 Și pe toți blagoslovind.
 Să-l blagosloviți
 Ca Dumnezeu să-i deie:
 Avuția la Iov bogatul
 Blândeța la David,
 Frumusețea celor trei cuconi din Babilon,
 Cari în cuptoriul cu foc au fost aruncați
 Și la față mai frumoși s-au arătat.
 Înțelepciunea lui Solomon,
 Tăria lui Samson.
 Vitejia lui Alexandru Macedon

DR. FLORE AL-GEORGE

Traiu la Ioachim cu Ana,
 Să se bucure, precum s-a bucurat
 Moise prorocul
 Ținând în mână toiagul,
 Ținându-l în mâini
 Neavând rădăcini
 Dumnezeu când l-a blagoslovit
 El îndată a odrăslit
 Și frumos a înfrunzit.
 Acuma lăsânu-vă cu paș'e,
 Pe cum la D-zău îi plaș'e,
 Și ș'iim tare voios,
 Să vă găsim sănătos
 Când nunta a și să sfârșască
 Toți la mulți ani să trăiască!

Maieru

Vindecări/Vrăji populare*(D'escânt'eș'e - Descântece)*

XXXVII

(Descântec de boala „Dintru Iele).

Dómn'e sfântă Mărie mică
 Sfântă maică Preș'estă!!!
 S-o luat nouă Irodiță mari
 Cântând și descântând
 De bólă D'intru Iele.
 S-o dus pe toți munții
 Pe toate vârvurile
 La toate târgurile
 S-o adus lui N. N. (bolnavului)
 Puterea și i-o luat durerea
 S-o adus:
 Cap la cap,
 Sânge la sânge,
 Creieri la creieri,
 Frunte la frunte
 Ochi la ochi
 Nas la nas
 Obraz la obraz

Baba - pentru că de obicei doar văduvele și babele vrăjesc cu efect - își face descântecul deasupra unui vas cu apă, ținând cuțit și busuioc în mână, ca preotul când sfințește apa. Acest descântec este deosebit de obișnuit la sfârșitul lunii, deoarece atunci boala este mai severă. (Medicii numesc această boală reumatism.) Trebuie descântat de două-trei ori pe zi și în apa în care se vrăjește, bolnavul trebuie să se scalde sau să se spele. Dacă se descântă timp de nouă sfârșituri de lună, și anume de nouă ori la sfârșitul fiecărei

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

luni, bolnavul se vindecă. În timp ce durează descântecul, trebuie să stea mereu într-un pat curat. Există și alte boli, cum ar fi epilepsia sau "căderea", când bolnavul este legat de pat cu frânghii făcute din coajă de tei în timpul descântecului. Din acest motiv, pentru că teiul este un copac sfânt, și aceasta ajută la vindecare...).

Gură la gură

Buză la buză

Limbă la limbă

Pirituș la pirituș (respirație la respirație)

Grumaz' la grumaz' (gât la gât)

Umere la umere (umeri la umeri)

Pești la pești (piepți la piepți/parte de sus a pieptului)

Co'ț'e la co'ț'e (coate la coate)

Încițeturi la încițeturi (încheieturi la încheieturi)

Pălmn'i la pălmn'i (plămâni la plămâni)

D'eg'et'e la d'eg'et'e (degete la degete)

Ungi la ungi (unghii la unghii)

Tête li-o adus (toate le-a adus)

Și tête un'i-o fost (și toate unde-au fost)

Și tête care cum o fost (și toate care cum au fost)

Și iară o adus (și iarăși a adus)

Spat'e la spat'e (spate la spate)

Spcinare la spcinare (spinare la spinare)

Pt'ept (cept) la pt'ept (piept la piept)

Inimă la inimă

Plumână la plumână (plămână la plămână)

Mai la mai (maț la maț)

Rânză la rânză

Mață la mață (mațe la mațe)

Brață la brață (brațe la brațe)

Vintriș'el la vintriș'el (vintrișel la vintrișel/abdomen la abdomen)

Mn'ijloc la mn'ijloc (mijloc la mijloc)

Cruși la cruși (șale la șale?)

Șolduri la șolduri

Virtějă la virt'ējă (vertebră la vertebră)

Copsă la copsă (coapsă la coapsă)

G'enunci la g'enunci (genunchi la genunchi)

Fluiere la flușere (fluier [osul gambei] la fluier)

Gl'esn'e la gl'esn'e (glezne la glezne)

Căpută la căpută (căpută [partea de sus a piciorului/labă] la căpută)

Talpă la talpă

Călcâi la călcâi

Noduri la noduri

Ungi la ungi (unghii la unghii)

Têt'e li-o adus

Și tet'e li-o pus

Tet'e un'e-o fost

Și tet'e care cum o fost

Și o rămas N. N.

Ca apa l'ină d'in fântână

DR. FLORE AL-GEORGE

Ca bosiiocu verd'e d'in grăd'ină
 Ca banu d'e arg'int curat
 Ca păunu înrotat.
 Lui să-i vişe-n ori
 Ca câmpu cu flori
 Ca bosiiocu-n mninos
 Să-i ş'ie d'e bun folos.
 D'escânt'ecu-i d'ila min'e
 L'iacu-i d'ila Dumnez'aŭ
 Şi d'ila sfânta maica Preş'ista.
 Dumnezău să-i deře liac şi sănătate.

Feldru

XXXVIII

*(Vindecare/Descântec pentru orice fel de boală.)***D'escânt'ec la ori ş'e bólă.***(Descântec la orice boală.)*

D'e, moroi, moroi!
 D'e, strigoi, strigoi!
 Un'e vă duş'et
 Aşa roş şi-nfocat
 Şi aşa înş'erbantat?
 N'e duş'em la N. N.
 Sing'il'e să il bem,
 Carn'ia să i-o mincăm
 In ş'ias d'e mórt'e să-l lăsăm.
 Acolo nu vă duş'et!
 Vă duş'eţ
 La vadu cu pest'e verd'e,
 Că acolo is tri mesă întinsă
 Tri păhară pl'in'e
 Unu-i d'e apă,
 Unu-i d'e g'in,
 Unu-i d'e verin.
 Care-ţi bea apă v-iţ sătura,
 Care-ţi bea gin v-iţ îmbăta,
 Care-ţi bea verin îi crepa.
 Pe N. N. l-am găsit
 În pat pribol'it [prigolit/suferind]
 Mâna dreaptă-ntinsu-iam [i-am întins],
 Sănătate adusu-iam [i-am adus],
 De cap ridicatu-l-am [l-am ridicat],
 Sănătate datu-iam [i-am dat],
 Dumnezeu să-i deie leac şi sănătate!

Măgura

Graiul românilor din partea de sus a Someșului Mare

XXXIX

Descântec împotriva deochiului
(D'e d'eociet, d'e oci rai.) (Română dialectală: De deochiat, de ochi răi.)

Nouă, opt, șapte, șase și cinci, patru, trei, doi, unu.

Unu-i de mirare,
Doi de desmirare,
Trei guvern'icul și cel mare,
Care nu-și aduce-aminte
Că a deochiat.

De l-o deochiat bărbat:

Crepe-i oasele,

De l-o deochiat femeie:

Piepțișei cosițele,

Crepe-i țâțele!

De l-o deochiat fată:

Piepțișei părul ca firul,

Crepe-i coapsele,

Cură-i sângele!

De l-o deochiat Arman,

Țigan, Jidov,

Ori ce fel de limbă,

Cu ochi verzi,

Cu ochi ocheși,

Crepe-le șerelia [șalele?],

Crepe-le tățișelia [trupul/totul?].

De l-o deocheat băiat geometric [frumos/bine făcut]

Crepe-i capul în patru

Cum crapă păsatul.

Să-i fie lui N. N. în ori [conștiință]

Ca șercala în flori

Ca busuiocul în miros

Să-i fie de bun folos.

Dumnezeu să-i deie leac și sănătate.

Maieru

XL

Descântec împotriva erizipelului
(Descântec de orbalț.) (Română dialectală: Descântec de erizipel.)

S-a luat nouă feterușe

Cu nouă sășerușe!

Unde vă duceți voi

Nouă feterușe

Cu nouă sășerușe?

Ne ducem în munții Guraleului

Că am auzit

DR. FLORE AL-GEORGE

Că-s graie [boabe/cereale] în lapte
Și orză [orz] coapte,
Să clădim să căpățâim.
Acolo nu vă duceți!
Că am fost rău
Cu trei zile mai înainte,
Vă duceți la N. N.
Și-i căutați:
Orbalțul orbalțit,
Orbalțul cu șeas [rău] rău,
Orbalțul cu zgâiba,
Tot bine-l căutați
Din creierii capului,
Din auzul urechilor,
Din rădășina măselelor
Din toate oasele lui,
Că de nu l-i-ți căuta
În nucă [craniu] vă înfunda.
Acolo să peei (pt'ei)
Și acolo să răspceei,
Acolo să traiești
Și acolo să văcuiești,
Trupu lu N. N.
Să-l părăsăș'i,
N. N. să rămâie
Arg'int curat,
Aor străcurat
Ca Dumn'ez'ău ș'e l-o dat.
Dumn'ez'ău să-i deie liac și sănătate.
(Oláhszentgyörgy - Localitate: Sângeorzu Român

Acolo să poți [ține postul/aștepta?]
Și acolo să răspunzi,
Acolo să trăiești
Și acolo să viețuiești,
Trupul lui N. N.
Să-l părăsești,
N. N. să rămână
Argint curat,
Aur strecurat
Ca Dumnezeu ce l-a dat.
Dumnezeu să-i dea leac și sănătate.)

Acest conținut a fost tradus cu ajutorul IA.

Aspecte privind stațiunea Sângeorz-Băi în anul 1929

DR. DORIN DOLOGA

În ceea ce privește vizitatorii Băilor „Hebe” din Sângeorz-Băi, numărul germanilor, maghiarilor și evreilor îl depășea în anul 1929 pe acela al românilor¹. Cauza o constituia nivelul scăzut de cultură al românilor. Majoritatea românilor urmaseră înainte de 1918 cursurile celor câtorva clase ale școlilor confesionale, iar după 1918 ale școlilor comunale, fiind educați de către învățători și preoți². Acești învățători și preoți nu înțelegeau rolul tratamentului medical. Germanii, maghiarii și evreii erau sfătuiți de elitele lor, care erau superioare celor românești. Alogenii aveau școli și un sistem de selecție a elitelor mai bune față de cele românești. Elitele alogene aveau competența necesară la nivelul lor. În ceea ce îi privește pe alogenii de rând, aceștia erau îndoctrinați pentru ca să nu iasă din cuvântul conducătorilor lor: preoți, învățători, notari. Românii nu au învățat nimic din păcate din această subtilitate.

În cazul românilor s-a făcut simțită lipsa de cultură și civilizație. Nu înțelegeau că dacă alegeau o persoană neinteligentă într-o funcție de conducere vor trăi anevoie. Din păcate românii nu știu să-și aleagă și să-și promoveze valorile, fapt valabil și astăzi. Românii nu înțeleg faptul că în afara unei ierarhii piramidale nu se poate trăi. Cineva trebuie să proiecteze, să construiască și să mențină această ierarhie. Ar fi necesar să înțelegem acest lucru și să ne autotratăm.

Acest lucru este valabil și astăzi. Cei 45 de ani de comunism ne-au deformat în totalitate. În perioada comunistă exista o frică față de P.C.R., Miliție și Securitate. În această perioadă nu s-a implementat însă respectul față de elite.

La români școala era înțeleasă la nivel minim, pentru a învăța să scrie și să citească și atât. Ar fi fost de dorit ca intelectualii să evedențieze faptul că trebuie citit și în afara școlii, pentru dezvoltarea nivelului de cultură. Astfel s-ar fi putut evita ca românii să aștepte ca alții să gândească în locul lor, pentru că dacă alții fac acest lucru, o fac în interesul lor. Nivelul școlii românești a rămas la un nivel minim acceptabil. Lasă că merge și așa a fost un principiu după care ne-am călăuzit și ne călăuzim din păcate și astăzi.

A fi preot, învățător, este o vocație, nu o meserie. În perioada de dinainte de 1918 învățătorul român era prost plătit de stat și greu de întreținut de către comunitățile românești sărace. Românii nu au investit suficient în învățământ și nu și-a permis să angajeze și să plătească profesori de înaltă ținută, de aici rezultând un nivel cultural modest al românilor.

Prin contrast, comunitățile germane, maghiare, evreiești erau mai avute, aveau meseriași, comercianți, care aveau venituri.

În general stațiunile erau de interes imperial. Acestea trebuiau să funcționeze, astfel că nu întâmplător au fost sprijinite. Funcționarea stațiunilor era un „moff” pentru societățile civilizate. Erau un loc unde elitele alogene se întâlneau și puneau la cale între altele și măsuri antiromânești. Cu lărgul concurs al autorităților imperiale românii au fost împinși în

¹ *Gazeta Bistriței*, nr. 15, 1929, p. 3.

² Preoții erau directori ai școlilor confesionale.

DR. DORIN DOLOGA

zonele sărace. Această împingere a comunităților românești în zonele sărace a fost premeditată în ideea de a fi mutați într-o zonă de supraviețuire, unde trăiau cu frica asigurării zilei de mâine. Românii au fost batjocoriți în propria țară.

Printre românii care au vizitat Băile „Hebe” în anul 1929 s-au numărat medicul primar județean Iulian Chitul, maiorul Grigore Bălan din Bistrița, profesorul Ioan Tomuța din Năsăud, profesorul universitar Nicolae Drăganu din Cluj, generalul Păcală din Cluj, Leon Scridon din Bistrița, Emil Mărcuș din Năsăud, Mircea Haliță din Cluj, Alexandru Haliță din Năsăud, colonelul Marica din Cluj, avocatul I. Tăpălagă din Rodna, precum și preotul Băjenaru din Pitești, Radu Dumitru din București, Cornelia Onișor din Bârlad, Ofelia Țanțăreanu din București, d-na colonel Chirițescu din București¹, care au vizitat Băile „Hebe”, chiar dacă această stațiune nu era una de lux, înțelegând importanța apelor minerale curative de la Sângeorz-Băi.

Sângeorz-băi

Villa Lazar villa

¹ *Gazeta Bistriței, op. cit, pp. 3, 4.*

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

Vizitațiuni pastorale

Episcopul Nicolae Ivan la Năsăud

La data de 10 iulie 1934 Episcopul Nicolae Ivan, însoțit de consilierul dr. Sebastian Stanca, secretarul Laurian Curea, protopopul Clujului Nicolae VasIU, diaconul Vasile Bogdan, protopopul Zaharie Man din Dej și cinci preoți din tract au participat la festivitățile inaugurării noului batalion de grăniceri din Năsăud, în prezența regelui Carol al II-lea. La sosirea în Năsăud a fost întâmpinat de episcopul militar dr. Ioan Stroia, sosit cu o seară înainte, de preotul Ioan Bunea, de preoții ortodocși din zonă și de enoriașii din Năsăud. E de menționat faptul, că Năsăudul n-a fost vizitat oficial de arhieriei ortodocși din 1884, când 1-a vizitat Mitropolitul Miron Romanul. O prezență neoficială a mai avut-o pe la Năsăud în anul 1893 dr. Ilarion Pușcariu, când a avut loc congresul Astrei¹.

În dreapta pavilionul special amenajat s-au postat preoții ortodocși alături de corul doamnelor și domnișoarelor române din Năsăud, sub conducerea profesorului Emil Ștefănuț, toate îmbrăcate în costum național.

La ora 11 a sosit în gara Năsăud trenul regal, din care au coborât Regele Carol al II-lea, Majestatea Sa fiind întâmpinat de prefectul județului, episcopul Nicolae Ivan, episcopul Iuliu Hossu și de primarul orașului.

După terminarea festivității, din respect față de vârsta sa înaintată, episcopul Nicolae Ivan, fiind dispensat de Rege ca să ia parte de serbarea de la Ilva Mică unde se dădeau startul lucrărilor căii ferate Ilva Mică - Vatra Dornei, s-a înapoiat după masă împreună cu suita sa la reședința din Cluj².

Episcopul Nicolae Colan la Năsăud și Sângeorz-Băi

În data de 18 iulie 1937 a fost fixată sfințirea bisericii din stațiunea Sângeorz-Băi. Pentru acest eveniment episcopul Nicolae Colan chiar din ziua de 17 iulie, însoțit de arhitectul Leo Bohățel, s-a deplasat în zonă, mai bine zis în prima zi la Năsăud. Ierarhi ortodocși prezenți în Năsăud au fost în anul 1934, episcopii Nicolae Ivan și Ioan Stroia, prezenți la festivitățile inaugurării noului batalion de grăniceri din Năsăud, în prezența regelui Carol al II-lea.

¹ Renașterea, Cluj, XV(1937), nr. 31-32, p. 1.

² Idem, XII(1934), nr. 27-28, p. 1.

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

La intrarea în ținutul grăniceresc năsăudean, la Mocod și Salva, episcopul Nicolae Colan a fost întâmpinat de preoții uniți și de locuitori gătiți în haine sărbătore. În Piața Unirii din Năsăud Preasfinția Sa a fost întâmpinat de primarul orașului, Ștefan Lupu și de autoritățile ecleziastice năsăudene¹. În fața bisericii unite, erau adunați toți intelectualii și țărani. Când Preasfinția Sa a descins din mașină, a fost viu aclamat. Reverendisimul Ștefan Buzilă, în numele Bisericii Unite, a rostit cuvântul de bun sosire pe pământul Năsăudului, trecând în revistă câteva evenimente din istoria acestuia și rolul important al bisericii în menținerea trează a conștiinței naționale. A mai vorbit și părintele Dezideriu Bălaș, în numele bisericii romano-catolice, d-l O. Fritsch și alții².

Din piață, episcopul secondat de primar au sosit la capela ortodoxă din Palatul „Regnei”. În fața capelei erau prezenți pentru a-i ura bun venit preotul Ioan Bunea și d-na Mihăiesc, președinta femeilor ortodoxe. Preasfinția Sa a rostit un scurt cuvânt ocazional, urând progres parohiei și exprimându-și nădejdea că în curând se va sfinți temelie bisericii ortodoxe din Năsăud.

La capelă, protopopul Victor Mureșan, preoții Ioan Bunea și Teodor Ciuruș au slujit Vecernia, răspunsurile fiind date de preotul N. Cristea. De la capelă, episcopul însoțit de preoți a vizitat Muzeul Năsăudului situat la parterul palatului „Regnei”. Ctitorii muzeului, profesorii Iuliu Moisil și Virgil Șotropa au prezentat Preasfinției Sale cărți, documente și diferite publicații năsăudene, aici amintind de „Musa Someșană” – revista Societății de lectură „Virtus Romana Rediviva” în care a publicat în 1885 patriarhul Miron Cristea, ca fost elev al gimnaziului năsăudean, primul articol „Virtutea”. Directorii muzeului au donat Preasfinției Sale volumul V (nr. 19-21) al revistei „Arhiva Someșană”. Încântat de cele văzute Preasfinția Sa a lăudat gestul ctitorilor și a semnat în albumul Muzeului: „Cu toată admirația pentru valoarea arhivei și a bibliotecii ca și pentru cei ce s-au ostenit întru întocmeala ei”.

După vizitarea muzeului, ierarhul împreună cu însoțitorii au luat cina la părintele paroh Bunea³. A doua zi, ierarhul însoțit de protopopul Mureșan, a plecat spre Sângeorz-Băi. Peste tot a fost admirabil primit de credincioșii greco-catolici.

În comuna Rebrîșoara au vorbit preoții E. Irini și I. Mihalca; în Nepos părintele Moldovan, în Feldru, părintele Mititean; Ilva Mică, părintele Vasile Rusu. În Sângeorz a vorbit părintele Chinteanu, prim-pretorul Dumitru și primarul comunei⁴.

Ajuns la Sângeorz-Băi a fost salutat de autoritățile civile și de preotul unit, apoi s-a îndreptat spre Valea „Hebe” unde s-a ridicat noua biserică. La poarta bisericii a fost întâmpinat de părintele profesor Ioan Bunea, așteptat fiind de un sobor de preoți, dintre care amintim pe consilierii eparhiali dr. Sebastian Stanca, dr. Vasile Sava, protopopul Alexandru Baba și preoții ortodocși din zonele învecinate. După înconjurarea bisericii a urmat Sfânta Liturghie, răspunsurile fiind date corul din Josenii Bârgăului dirijat de părintele Augustin Pop. tot în cadrul ceremonialului a fost hirotonit un preot, tânărul absolvent de teologie Iosif Florea. După Sfânta Liturghie episcopul Nicolae Colan a rostit pe treptele bisericii un cuvânt de învățătură mulțimii de credincioși veniți din toate satele vecine⁵. După aceea a miruit sutele de credincioși. Ceremonia consacrării a durat trei ore. La orele 14, în restaurantul „Hebe”, s-a dat un banchet, ținându-se mai multe toasturi⁶.

¹ Idem, XV(1937), nr. 31-32, p. 1-2.

² Națiunea Română, Cluj, XI(1937), nr. 158, p. 2.

³ Renașterea, XV(1937), nr. 31-32, p. 1-2.

⁴ Națiunea Română, XI(1937), nr. 158, p. 2; „PSS Episcopul Nicolae Colan în Țara Năsăudului”, în PS, VIII(2019), nr. 4(80), p. 28.

⁵ Renașterea, XV(1937), nr. 31-32, p. 1-2.

⁶ Națiunea Română, XI(1937), nr. 158, p. 2.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

Primul care a vorbit a fost episcopul Nicolae Colan, toastând în sănătatea Regelui Carol al II-lea¹. A luat apoi cuvântul protopopul Bistriței Victor Mureșan și preotul Ioan Bunea, aducând mulțumiri tuturor aceluia care au contribuit cu obolul lor la ridicarea sfântului locaș. Domnul senator Laurențiu Oanea, greco-catolic, a cerut să nu mai fie între cele două biserici românești ură și vrajbă. Au mai vorbit apoi d-l Petrașcu – profesor la Academia Teologică din Cluj, prof. Anton Domide și preoteasă-învățătoare Pop din Mijlocenii Bârgăului².

Seara, în aceeași sală, corul sătenilor din Josenii Bârgăului a dat un concert, sub conducerea părintelui Augustin Pop. S-a executat un bogat repertoriu de muzică românească regională, care a plăcut mult publicului³.

Atitudini ortodoxe față de alte culte religioase

Făurirea statului național unitar român a adus în cadrul României mari o numeroasă populație minoritară, fapt ce a pus în fața guvernului român o problemă confesională delicată. Statul român s-a găsit dintr-o dată în prezența mai multor culte și a unui număr însemnat de asociații religioase care cereau toate să fie recunoscute prin lege. Aceste culte își făceau intrarea în România cu tradiții proprii, cu organizări proprii, cu interese străine și cu o foarte vie conștiință a drepturilor lor. Problema confesională a devenit pentru România o veritabilă problemă de stat, soluționarea acesteia cerând autorităților românești putere de înțelegere și o prudență excepțională⁴.

Principiile fundamentale ale regimului politica-juridic al cultelor minoritare din România, în perioada interbelică, au fost înscrise pe rând în Rezoluția votată la 1 Decembrie 1918 de către Marea Adunare Națională de la Alba Iulia în capitolul II, paragraful II „Egalitatea juridică și autonomie confesională, în Tratatul pentru ocrotirea minorităților semnat de România la 9 decembrie 1919, la articolul 9: „Supușii români aparținând minorităților etnice de religie sau de limbă, se vor bucura de același tratament și de aceleași garanții de drept și de fapt ca și ceilalți supuși români...”⁵.

În Constituția din 1923, la articolul 22 s-a prevăzut că „Libertatea conștiinței este absolută. Statul garantează tuturor cultelor libertate și protecție, deoarece exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale statului”⁶. În anul 1925, în 29 ianuarie, Ministerul Cultelor și Artelor a dat o decizie semnată de Alexandru Lapedatu, bazată pe art. 5 și 22 din Constituție, pentru orientarea autorităților publice cu privire la asociațiile cu caracter religios, până la definitivă stabilire printr-o lege a cultelor. Anexat acestei decizii s-au dat instrucțiuni de aplicare care au fost transmise în toate județele⁷.

La 6 septembrie 1926 se revine cu o nouă decizie care respectă întocmai pe cea din

¹ „Sfințirea bisericii ortodoxe din Sângeorz-Băi”, în PS, XI(2022), nr. 4(116), p. 28.

² Curentul, București, X(1937), nr. 3403, p. 8.

³ Națiunea Română, XI(1937), nr. 158, p. 2; „PSS Episcopul Nicolae Colan în Țara Năsăudului”, în PS, VIII(2019), nr. 4(80), p. 28.

⁴ Virgil Pană, „Aspecte privind situația cultelor minoritare din Transilvania în perioada interbelică”, în RB - Iași, Glasul Bucovinei, VIII(1994), p. 205.

⁵ *Ibidem*, p. 206.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Gazeta Oficială a județului Bistrița-Năsăud, Bistrița, VIII(1925), nr. 9-10, p. 28.

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

1925, fiind iarăși transmise instrucțiuni în teritoriu cu privire la executarea ei și care prevedea că s-a constatat că diferite secte religioase a căror doctrină și practică religioase nu întruneau condițiile art. 22 din Constituție și țin adunări clandestine, induceau în eroare autoritățile înfățișându-se ca adventiste și baptiste, spunând că erau admise de Ministerul Cultelor și Artelor, s-a constatat că deși acele secte au fost oprite, ele nu încetau a se întruni pentru a propaga doctrina lor periculoasă pentru stat și defăimau bisericile recunoscute, ministerul a dat mai multe ordine circulare în materie de secte religioase, iar pentru orientarea autorităților publice și a celor interesați s-a dat această nouă decizie.

În acea decizie se prevedea că numai adventiștilor de ziua a 7-a și baptiștilor le erau recunoscute numai drepturile și libertățile pe care Constituția le acorda asociațiilor religioase, iar libertatea ce li s-a acordat până atunci confesiunilor religioase nu însemna recunoașterea lor ca și culte organizate¹.

Acea decizie a mai stabilit două categorii de asociații religioase:

- asociații cu desăvârșire oprite;
- asociații admise.

Erau oprite cu desăvârșire:

1. *Secta nazareenilor sau pocăiților* a cărei aderenți se puteau cunoaște după mărturisirea de credință apărută în anul 1920 la Lugoj și semnată de Antoniu Fodor, Pavel Crișan, Teodor Zaharia și alții. Cartea lor de cântări avea titlul „Noua harfă a Sionului”. Adunările sectei au trebuit oprite fiindcă doctrina lor nu admitea jurământul militar, se împotriva întrebuințării armei chiar în timp de război și defăima bisericile existente.

2. *Asociația internațională a studenților în biblie*, cu sediul la Cluj, sub conducerea lui I. B. Sima care a înființat societatea de editură „Viața”, din Cluj. Sub numele acelei societăți erau răspândite în întreaga țară diferite reviste ca „Turnul de veghere”, „Epoca de Aur”, „Vârsta aurie”, etc. deși fiind oprită își răspânda ideile subversive prin broșuri, având cei mai mulți membri care cutreierau țara. Avea aderenți în județele Cojocna, Bistrița-Năsăud, Mureș-Turda și țineau adunări clandestine.

3. *Secta adventiștilor reformiști* care era compusă din ceea ce s-a desprins de adevărații adventiști de ziua a 7-a. Se fereau a-și prezenta doctrina autorităților în drept, era împotriva căsătoriei, ținea adunări clandestine.

4. *Secta Secerătorilor*, cu aderenți izolați, iar conducătorii lor au evitat să prezinte doctrina lor autorităților în drept spre a vedea dacă nu aducea atingere ordinii publice.

5. *Secta Penticostaliștilor* a fost oprită pentru că nu reprezenta credința tuturor aderenților ei, ci numai a anumitor persoane inițiate și nu oferea garanții conform Constituției.

6. *Secta Inochentistă*, cu aderenți foarte puțini în Basarabia, avea o doctrină imorală, au săvârșit acte criminale ca urmare a doctrinei lor primejdioase².

Conform acestei decizii autoritățile locale administrative trebuiau să fie cu băgare de seamă ca niciuna dintre sectele amintite mai sus să nu poată ține întruniri. Aveau obligația să întocmească situații despre toate casele de rugăciune închise ale acestor secte. Pentru a avea controlul și pentru a se evita orice neînțelegere, s-a dispus în privința asociațiilor baptiste și adventiste de ziua a 7-a ca:

- a) numele predicatorilor să fie aduse la cunoștința administrațiilor publice locale, să fie cetățeni români, să nu fi fost condamnați prin sentințe definitive;
- b) adunările religioase să se țină numai în casele destinate acestui scop și anunțate autorităților administrative locale;
- c) serviciile religioase care trebuie săvârșite în afară de casele de rugăciune trebuiau

¹ Idem, IX(1926), nr. 37-38, p. 127-128.

² *Ibidem*, p. 128-129.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

făcute cu respectarea ordinii publice, fără a aduce vreo jignire bisericilor recunoscute;

d) prozelitismul, tulburând pacea și liniștea cetățenilor, cu desăvârșire oprit;

e) congresele asociațiilor amintite să se țină numai cu aprobarea Ministerului de Interne, după avizul prealabil al Ministerului Cultelor și Artelor¹.

Aceste prevederi ale ministerului au ajuns la prefectura județului Bistrița-Năsăud care le-a trimis tuturor localităților din județ pentru a fi duse la împlinire.

Probleme școlare ale ținutului

Circularele erau mijloacele cele mai eficiente de transmitere a hotărârilor Consistoriului arhiepiscopalian. Unele s-au referit în mod strict la activitatea preoților și a învățătorilor, ultimilor li se recomanda să fie cuprinși de „simțul religios, de iubirea de biserică și neam”².

În domeniul școlar, circularele făceau referire la modalitatea de desfășurare a conferințelor învățătoresci, de la 20 cercuri în 1900, la 18 în 1901 și 17 în 1903, iar temele de dezbătut urmau să fie dezbătute de Consistoriu³.

Începând cu anul 1908 preoțimea a fost convocată să supravegheze cum se studia în școlile confesionale. S-a mai stabilit că în lipsa unui învățător calificat preotul putea să predea acolo unde lipseau școlile confesionale⁴.

La capitolul reforme ale învățământului teologic în biserica greco-orientală a prezentat o propunere în sinodul arhiepiscopalian Grigore Pletosu la ședința din 29 aprilie 1903. Ruga sinodul „să enunțe că este de trebuință a se reforma și organiza, după cerințele culturii moderne învățământul teologic în seminarul arhiepiscopalian, iar Consistoriul să fie însărcinat, ca ascultând și părerea directorului seminarial și a corpului didactic din secțiunea teologică, eventual și alți bărbați ai bisericii noastre – să pună în lucrarea, organizarea și reglementarea învățământului teologic din seminar, așa încât și ca fond și ca formă să poată sta la nivelul unei facultăți teologice de pe lângă universități”⁵.

A militat pentru ca aceste reforme din învățământ să fie puse în aplicare în anul școlar 1904/1905 pe următoarele baze:

1. Timpul de studiu în seminar să se ridice la patru ani.

2. Să se propună în mod științific următoarele studii:

a) Studiul biblic (Teologie biblică sau Exegeza după textul original) cu disciplinele accesorii: Introducerea în cărțile Sfintei Scripturi și istoria canonului, Hermeneutica biblică, Arheologia biblică (Antichități biblice);

b) Teologia istorică: Istoria bisericească universală și Istoria bisericii române cu disciplinele accesorii: Arheologia bisericească, Patrologie;

c) Teologia sistematică: Dogmatica și Etica cu disciplinele accesorii: Apologetica, Simbolica, Istoria dogmelor;

d) Teologia practică: Dreptul canonic și administrația bisericească și Pastorală, cu disciplinele: Omiletica, Catehetica, Liturgica, Cunoștințe din dreptul român și ungar.

3. Afară de acestea să se mai propună:

a) Enciclopedia și metodologia științelor teologice;

b) Introducerea și enciclopedia științelor filosofice;

¹ *Ibidem*, p. 129.

² Soroștineanu, *Viața*, p. 57-58.

³ *Ibidem*, p. 63.

⁴ *Ibidem*, p. 64.

⁵ Revista Bistriței, Bistrița, I(1903), nr. 18, p. 1.

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

c) Istoria sistemelor filosofice;
 d) Istoria politică și culturală a românilor;
 e) Economia națională (politică);
 f) Gramatica idiomului grec în care sunt scrise Sfintele Scripturi; limba ebraică și vechea slavonă bisericească.

4. pentru aceste studii să se sistematizeze cinci catedre ordinare pentru studii și una extraordinară pentru deprinderile tehnice în muzica și cântările bisericești după tipic.

5. Aceste catedre nu vor fi ocupate de aici înainte (în viitor decât numai de bărbați specialiști și anume pregătiți la vreo universitate pe lângă care există facultate teologică ortodoxă și care vor avea examene cu grade academice din științele teologice.

6. pentru ca să se poată crea o și stabilitate oarecare, profesorii de teologie vor avea să fie salariați în mod convenabil pentru ca să mai aibă trebuință – considerând postul de profesor numai ca un post de tranziție, să râvnească spre alte slujbe, doar mai bine dotate.

7. Să se separe cu totul direcțiunea teologiei de cea a secțiunii pedagogice.

8. Nu se primesc de ascultători decât numai studenți care absolvind gimnaziul au examen de maturitate, cu purtare bună, au vocație pentru cariera preoțească, au glas pentru cântare, sunt sănătoși și prezentabili și sunt din părinți ortodocși. numărul celor ce au să fie primiți an de an, să fie limitat după trebuințele ce se vor ivi în arhidieceză.

9. Se sistează orice curs extraordinar și sub orice pretext.

10. Modul de primire în seminar, timpul de prelegeri, ordinea examenelor și de disciplină se vor stabili prin regulamente anume¹. Această propunere a lui Grigore Pletosu a fost primită cu aclamări din partea sinodului, iar la următoarea ședință să vină cu proiect de realizare. Având o experiență vastă la catedră cât a fost profesor în cadrul gimnaziului năsăudean, din acumulările vaste dobândite de-a lungul anilor, l-au determinat să le aștearnă pe hârtie și să le înainteze sub formă de propuneri către forurile superioare bisericești ortodoxe.

În ținutul năsăudean și după 1918 (în comunele care fac obiectul cercetării noastre) nu exista nici o școală confesională. În Năsăud funcționau școli în care erau înscriși elevi de confesiune ortodoxă. Conform unui raport întocmit de Grigore Pletosu, în anul 1923 funcționau următoarele școli:

1. O școală primară urbană;
2. Liceu de băieți cu 8 clase;
3. Liceu de fete cu 5 clase;
4. Școală normală pentru învățători, curs I și IV;
5. Școala de ucenici pentru ramurile industriale.

În aceste școli erau înscriși un total de 102 elevi, după cum urmează:

- 51 în liceul de băieți;
- 2 în liceul de fete;
- 2 în școala industrială;
- 47 în Școala normală de învățători².

La liceul în care a terminat studiile Patriarhul Miron Cristea s-a comemorat cu adâncă reverență și pietate în ziua când rămășițele pământești ale acestuia au fost așezate în cripta Patriarhiei. Cu această ocazie s-a oficiat serviciul religios în amintirea celui trecut la cele veșnice la bisericile unite și ortodoxe din localitate, în prezența tuturor autorităților. Directorul acestei școli, Aurel Șorobetea a ținut o conferință în care a elogiat pe Miron Cristea.

Menționa directorul că „totdeauna și-a adus cu drag aminte viața școlară petrecută

¹ *Ibidem*, p. 1-2.

² AAVFC, cota III-124-1920, raport nr. 4091 din 24 septembrie 1923.

Viață ortodoxă năsăudeană între anii 1900-1948

Năsăud și cu ochii scăldați în lacrimi – în ziua de 12 decembrie 1938, cu ocazia vizitei făcut, pentru a-l invita să patroneze serbările jubiliare ale liceului nostru – a declarat în fața delegației năsăudene: << Mi-e dor și mi-e drag Năsăudul și tot ținutul lui, căci acolo am învățat să nu fiu domn și să muncesc >>.

Prin moartea Patriarhului, Năsăudul a pierdut mult, în special liceul grăniceresc care, în iulie 1939, organizează serbările jubiliare pentru 75 ani de existență, regretă trecerea la cele veșnice a fostului elev de acum 54 de ani, Patriarhul de ieri, invitat să patroneze aceste serbări¹.

Ortodoxia din ținutul năsăudean și politica

În Transilvania, Șaguna, influențat și de modelele protestante din mediul său transilvănean, a acordat Bisericii sale independente u Statut Organic care se baza pe autonomia față de stat și pe participarea laicilor la deciziile și alegerile bisericești. Nicolae Iorga, referindu-se la constituția bisericească din Regat și Transilvania înainte de 1918, vorbea de un principiu ierarhic și unul democratic. Modelul transilvănean a fost perceput cu admirație în regat, dar nu a fost adoptat înainte de 1914².

Înfăptuită România Mare, Biserica transilvăneană a insistat asupra autonomiei sale, dar s-a opus ideii de separare între Biserică și stat în accepțiunea modernă, după exemplul Franței laicizate. Miron Cristea, în calitate de mitropolit primat și cel dintâi patriarh, nu numai că a colaborat cel mai strâns cu partidele, în special cu liberalii, cărora le-a datorat cariera sa după 1918, dar a ocupat de două ori cele mai înalte funcții în stat, ceea ce nu s-a mai întâmplat în nici o țară europeană să ajungă un ierarh la asemenea demnități. Biserica și statul s-au contopit în așa fel încât capul Bisericii Ortodoxe și-a asumat – cel puțin formal – un rol important în conducerea afacerilor țării. Intrarea clerului în partidele politice s-a transformat într-o responsabilitate importantă pentru Biserica Ortodoxă Română. Faptul că preoții erau folosiți de partide pentru propagandă electorală era o moștenire a regatului din perioada de dinainte de 1918³.

Biserica Ortodoxă Română s-au mai confruntat cu o altă problemă. Mulți dintre preoți au devenit simpatizanți sau au aderat la grupuri de extremă dreaptă, cum ar fi Liga Apărării Național-Creștine (LANC) a profesorului A. C. Cuza de la Universitatea din Iași și Mișcarea Legionară.

În zilele de 6, 7 și 8 noiembrie profesorul A. C. Cuza a efectuat o vizită pe aceste meleaguri, începând cu Prundu Bârgăului, trecând înspre Ilva Mică unde a fost întâmpinat de o bandă de călăreți și însoțit până la Sângeorz-Băi. S-a îndreptat spre Rodna, făcând un scurt popas în Anieș. După terminarea festivităților de la Rodna, înapoindu-se pe același traseu, a făcut scurte opriri la Maieru, Feldru, Nepos, Rebrîșoara, oprindu-se la Năsăud, unde au avut loc manifestări grandioase în onoarea celui sosit. În ultima zi a vizitei sale în acest județ a poposit la Bistrița. Cel dintâi i-a vorbit părintele Grigore Pletosu, protopopul ortodox român, salutând pe A. C. Cuza ca pe „mucenicul ideii naționale”, rugând asistența să-l asculte cu cea mai mare atenție⁴. Tot pe protopopul Pletosu îl întâlnim la constituirea Consiliului județean din anul 1927. Fiind cel mai în vârstă dintre cei aleși a condus ședința de constituire, fiind chiar ales de președinte al consiliului Județean⁵.

¹ Năzuința, Bistrița, II(1939), nr. 17, p. 3.

² Schmitt, *O istorie*, p. 41-42.

³ Ibidem, p. 81-82.

⁴ Înfrățirea Românească, Cluj, II(1925), nr. 2, p. 10-11.

⁵ Gazeta Oficială a Județului Năsăud, X(1927), nr. 4, p. 13-15.

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

O asemenea implicare în politică a făcut-o și protopopul Grigore care s-a aflat pe listele județene de candidați pentru alegerile Consiliului Județean Bistrița-Năsăud din 5 februarie 1930 reprezentând Partidul Național-Liberal. Pe primele patru poziții ale acestei liste erau trecuți: Grigore Pletosu - protopopul ortodox al Bistriței, Alexandru Haliță (fratele fostului prefect Solomon Haliță) – fost vicar greco-catolic, Ilarion Boțiu, preot-profesor de Religie ortodoxă în Năsăud și Alexandru Gagea, primarul liberal din Sângeorz¹.

Fiind foarte puțin numărul de preoți ortodocși în ținut se poate observa că doar preotul Ilarion Boțiu și protopopul Pletosu s-au implicat în politică, existând o perfectă înțelegere cu confrății greco-catolici atunci când priveau interesele politice.

¹ Gazeta Bistriței, Bistrița, X(1930), nr. 4, p. 5; Dărăban, *Pagini*, p. 113.

DIN GRANIȚĂ

Presă sfârșitului de secol 19

ICU CRĂCIUN

TRIBUNA din 1885

Băile de la Sângeorz-Băi și Valea Vinului (Rodna) – Rusu Bârgăului

În numărul 122/1885 al periodicului „Tribuna”, director Ioan Slavici, ce apărea la Sibiu „în fiecare zi de lucru”, citim ultima parte a textului „Stațiunile balneare dela St.-Georgiu și Valea-vinului. Comunicație de Dr. I. F. Pop, medic intern al spitalului central K. K. Allgemeines Krakenhaus în Viena”, în care se spune, printre altele, că „se obțin rezultate remarcabile în folosirea apelor de la Valea Vinului (Rodna) și cu izvorul nr. 1 din Sângeorgiu” în afecțiunile „tubului alimentar: salirațiunea, dispepsia, catarul cronic de stomac, gastralgie, gastrodinia, venositatea augmentată, emoroide, afecțiuni de ficat pr. iperemia, ciroza, gălbinarea, formațiunea de concremente biliare etc. etc., apoi obsipațiuni abituale etc. etc./ Maladiile pr. diverse forme de inflamațiuni cronice de rinichi, morbul lui Bright, gravela, apoi catarul cronic de vesică urinară, inflamațiunea prostatică, formațiunea de concremente sau așa-numita peatră la vesică etc. etc. cu un cuvânt toate morburile organelor urinare se pot vindeca cu siguranță prin întrebuințarea susnumitelor ape alcaline; aceasta, cu atât mai mult, cu cât în isvorul Nr. 1 observăm cantități respectabile de lition. / Maladiile cardiace, apoi diversele morhuri ale vaselor sanguine pr. palpațiuni cardiace nervoase, eretismul cardiac etc. etc. se tratează cu succes în băile dela Sângeorgiu și Valea-vinului (Rodna), folosindu-se și tratamentul idroterapic./ Apele dela Sângeorgiu și Valea-vinului au mare eficacitate în tratamentul morburilor organelor sexuale și consecințelor acestor morhuri, așa d. e. catar cronic de uretră, afecțiuni cronice de prostată, inflamațiuni îmbătrânite testiculare, impotență; apoi leucorea (poala albă), peri și parametrită, ooforita, anomalie în menstruațiune, așa d. e. menoragie, amenorea, dismenorea, endometrita și metrita cronică. Aici, indigitez la respectivele isvoare din Sângeorgiu, dar mai cu seamă la cel din Valea-vinului, și cu tratament ulterior e a se întrebuința scaldă „Antonia” (n. n., din Anieș) în vecinătatea imediată [...]. Toate aceste băi și-au arătat puternica lor acțiune fiziologică și vindecătoare și la diverse afecțiuni a(le) sistemului nervos, apoi în morhuri de piele și în afecțiunile sensitive. În contra tuturor acestor maladii se întrebuințează apele de mai sus la clinica de medicină internă a dlui prof. Dr. Bamberger în Viena cu cel mai bun succes”. În continuare, doctorul I. F. Pop recomandă ca „fiecare morbos să-și consulte medicul în parte”. „Aici, zice el, avem a face cu un tesaur al naturii; vedem că aceste isvoare pot concura cu ori-și-ce stabilimente balneare europene alcaline: Durere numai că până acum puțini s’au interesat de aceste surse, rămânând prea necunoscute”. Totuși, autorul articolului laudă efortul conducerii Societății „Hebe”, care de la 1879 „nu pregetă nici un sacrificiu pentru a ridica băile din Sângeorgiu și dimprejur și a le ajusta cu tot confortul

ICU CRĂCIUN

necesar, ca astfel ele să poată concura cu celelalte calde surori europene. Favorurile ce ni le oferă Boemia cu scaldelile ei renumite, le avem în regiunile romantice dela Sângeorgiu, Anieș, Rodna, Valea-vinului”. Menționăm că textul acesta a fost redactat la „Viena în 30 Maiu 1885”.

*

Tot în acest număr citim că „Grigoriu Băloiu, învățător gr.-or., a răposat în Borgorus” (n. n., Rusu Bârgăului).

TRIBUNA din 1893
Sângeorz-Băi – Cărți din 1893

În numărul 118 al periodicului „Tribuna” (an. X, din 30 mai 1893), director Ioan Slavici, sunt prezentate „Apele și băile minerale din Sângeorgiu-român”, în care se arată că:

1. „Proprietar e comunitatea Sângerogiul-român.
2. Arendașul general e societatea acționară „Hebe”:
 - a. direcțiunea societății e în Năsăud;
 - b. administrațiunea specială pentru băi e în Sângeorgiu;
 - c. depositul principal pentru exportul apei de beut: Lazar Sajovics în Bistrița”.

În acest anunț, se mai spune că „apele izvoarelor din Sângeorgiu-român întrec toate apele următoare, și anume pe cele dela Rohitsch, Vichy, Grand-ville, Billin, Josefaquelle, Roisdorf, Selters, Gleichenberg, Faschingen, Emskranchen, Salzbrunn”./ Urmează „Efectele vindecătoare ale acestei ape” prezentate de Dr. Sigmund de Illanor, „vestitul profesor de medicină la universitatea din Viena”, care scrie: „Izvoarele de la Sângeorgiu-român se întrebuintează mai cu seamă ca cură principală; ele sunt foarte avute în Natronacid-carbonat și Chlor-natrium și sunt vestite contra următoarelor morburii: febre învinerite, infarcte de ficat și splină, slăbirea aparatului de digestiune, morburile de funcționare a intestinelor, homorrhoides, anomalii în menstruație, blennorrhoe, urinare, catarrhe cronice la plămâni și de uterii, petrificări în bășică și rărunchi, scrofule, tot soiul de debilitări nervoase, hypocondriă, hysterie”./ La „Comodități”, sunt trecute: „două hotele și căși private pentru locuință; localități pentru calde calde și reci; poștă în localitate; stațiune telegrafică în Rodna-vechie în depărtare de 14 chilo., stațiunea drumului de fer mai aproape la Bistrița în depărtare de 34 chilom.; drumuri de țeară bune, transportul ieftin; mâncări și beuturi bune și ieftine; gazete, musică și alte întocmiri pentru distracție. Aer sănătos de munte și brădet, teren scutit de vânturi; excursiuni la munte și băile învecinate: Anieș și Valea-Vinului./ Medic de scaldă: Dr. Andreiu Monda; apotecă în localitate./Apa de beut se vinde în sticle de câte o litră bine astupate, staniolate și vignetate și anume: în depositul din Sângeorgiu la scaldă cu câte trei cruceri, în depositul principal de la Bistrița cu câte 5 cruceri. Dela magazinul principal din Bistrița ori încătro se mai calculă numai spesele respective de transport. Pentru sticla de o litră se calculă câte șapte și jum. cruceri; pentru o ladă de transport ce conține 25 sticle de câte o litră se calculă câte treizeci de cruceri. Atât sticlele nevătămate și curățite, cât și lăzile de transport nestricate se reprimesc în același preț./ Sesonul anului 1893 se deschide la 15 Iunie”.

În acest număr suntem informați că a apărut: „Apele minerale ale Sângeorgiului-român din nobilul district al Năsăudului (astăzi, comitatul Bistrița-Năsăud) în Nordul Transilvaniei”, de Dr. Leo Mureșan, „medic practic și profesor de igienă la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș”. De asemenea, s-a publicat „Magyar-roman zsebszotar” („Dicționar maghiar-român”), de Octavian Barițiu, „profesor gimnasial în Năsăud. A doua edițiune îndreptată și completată, Cluj, 1893. Librăria universității Ioan Stein. Prețul 1 fl.[orin] 40 cr.[eițari]”.

Presă sfârșitului de secol 19

*

În același număr (118/1893), Institutul Tipografic din Sibiu publică noile titluri de cărți și broșuri (împreună cu prețul acestora) de la „Biblioteca populară a „Tribunei”. Din cele 47 de titluri cităm câteva:

1. „Pădureanca” de Ioan Slavici, 4 cruceri sau 1 leu la 30 cr. sau 60 bani/exemplar.
2. „Jucării și jocuri de copii” de P. Ispirescu, culegător-tipograf, 25 cr. sau 50 bani.
3. „Blăstăm de mamă”, legendă populară din giurul Năsăudului, de George Coșbuc, 6 cr. sau 12 bani.
4. „Pe pământul Turcului” de George Coșbuc, 8 cr. sau 16 bani.
5. „Fata Craiului din cetini” de George Coșbuc, 4 cr. sau 16 bani.
6. „Draga mamei”, baladă de George Coșbuc, 10 cr. sau 20 bani.
7. „Păcală în satul lui”, poveste de Ioan Slavici, 10 cr. sau 20 bani.
8. „Sgârcitul”, comedie de Moliere, 3 cr. sau 80 bani.
9. „Fulger”, poveste în versuri de George Coșbuc, 5 cr. sau 10 bani.
10. „Princesa fermecată”, poveste în versuri de P. Dulfu, 10 cr. sau 20 bani.
11. „Posacul bun de inimă”, comedie în 3 acte de Carlo Goldoni, 25 cr. sau 50 bani.
12. „Roma învinsă”, tragedie în 5 acte de Alexandru Parodi, tradusă de I. L. Caragiali, 24 cr. sau 48 bani.
13. „O sută de ani” de Ioan Slavici, 8 cr. sau 16 bani”.

TRIBUNA din 1893
Sângeorz-Băi – Cărți din 1893

În numărul 118 al periodicului „Tribuna” (an. X, din 30 mai 1893), director Ioan Slavici, sunt prezentate „Apele și băile minerale din Sângeorgiul-român”, în care se arată că:

3. „Proprietar e comunitatea Sângerogiul-român.
4. Arendașul general e societatea acționară „Hebe”:
 - d. direcțiunea societății e în Năsăud;
 - e. administrațiunea specială pentru băi e în Sângeorgiu;
 - f. depositul principal pentru exportul apei de beut: Lazar Sajovics în Bistrița”.

În acest anunț, se mai spune că „apele izvoarelor din Sângeorgiul-român întrec toate apele următoare, și anume pe cele dela Rohitsch, Vichy, Grand-ville, Billin, Josefaquelle, Roisdorf, Selters, Gleichenberg, Faschingen, Emskranchen, Salzbrunn”./ Urmează „Efectele vindecătoare ale acestei ape” prezentate de Dr. Sigmund de Illanor, „vestitul profesor de medicină la universitatea din Viena”, care scrie: „Izvoarele de la Sângeorgiul-român se întrebuintează mai cu seamă ca cură principală; ele sunt foarte avute în Natronacid-carbonat și Chlor-natrium și sunt vestite contra următoarelor morhuri: febre învinerite, infarcte de ficat și splină, slăbirea aparatului de digestiune, morburile de funcționare a intestinelor, homorrhoides, anomalii în menstruație, blennorrhoe, urinare, catarrhe cronice la plămâni și de uteriu, petrificări în bășică și rărunchi, scrofule, tot soiul de debilitări nervoase, hypocondriă, hysterie”./ La „Comodități”, sunt trecute: „două hotele și căși private pentru locuință; localități pentru scaldă caldă și reci; poștă în localitate; stațiune telegrafică în Rodna-vechie în depărtare de 14 chilo., stațiunea drumului de fer mai aproape la Bistrița în depărtare de 34 kilom.; drumuri de țeară bune, transportul ieftin; mâncări și beuturi bune și ieftine; gazete, muzică și alte întocmiri pentru distracție. Aer sănătos de munte și brădet, teren scutit de vânturi; excursiuni la munte și băile învecinate: Anieș și Va-

ICU CRĂCIUN

lea-Vinului./ Medic de scaldă: Dr. Andreiu Monda; apotecă în localitate./Apa de beut se vinde în sticle de câte o litră bine astupate, staniolate și vignetate și anume: în depositul din Sângeorgiu la scaldă cu câte trei cruceri, în depositul principal de la Bistrița cu câte 5 cruceri. Dela magazinul principal din Bistrița ori încătro se mai calculă numai speșele respective de transport. Pentru sticla de o litră se calculă câte șapte și jum. cruceri; pentru o ladă de transport ce conține 25 sticle de câte o litră se calculă câte treizeci de cruceri. Atât sticlele nevătămate și curățite, cât și lăzile de transport nesticrate se reprimesc în același preț./ Sesonul anului 1893 se deschide la 15 Iunie”.

În acest număr suntem informați că a apărut: „Apele minerale ale Sângeorgiului-român din nobilul district al Năsăudului (astăzi, comitatul Bistrița-Năsăud) în Nordul Transilvaniei”, de Dr. Leo Mureșan, „medic practic și profesor de igienă la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș”. De asemenea, s-a publicat „Magyar-roman zsebszotar” („Dicționar maghiar-român”), de Octavian Barițiu, „profesor gimnasial în Năsăud. A doua edițiune îndreptată și completată, Cluj, 1893. Librăria universității Ioan Stein. Prețul 1 fl.[orin] 40 cr.[eițari]”.

*

În același număr (118/1893), Institutul Tipografic din Sibiu publică noile titluri de cărți și broșuri (împreună cu prețul acestora) de la „Biblioteca populară a „Tribunei”. Din cele 47 de titluri cităm câteva:

1. „Pădureanca” de Ioan Slavici, 4 cruceri sau 1 leu la 30 cr. sau 60 bani/exemplar.
2. „Jucării și jocuri de copii” de P. Ispirescu, culegător-tipograf, 25 cr. sau 50 bani.
3. „Blăstăm de mamă”, legendă populară din giurul Năsăudului, de George Coșbuc, 6 cr. sau 12 bani.
4. „Pe pământul Turcului” de George Coșbuc, 8 cr. sau 16 bani.
5. „Fata Craiului din cetini” de George Coșbuc, 4 cr. sau 16 bani.
6. „Draga mamei”, baladă de George Coșbuc, 10 cr. sau 20 bani.
7. „Păcală în satul lui”, poveste de Ioan Slavici, 10 cr. sau 20 bani.
8. „Sgârcitul”, comedie de Moliere, 3 cr. sau 80 bani.
9. „Fulger”, poveste în versuri de George Coșbuc, 5 cr. sau 10 bani.
10. „Prințesa fermecată”, poveste în versuri de P. Dulfu, 10 cr. sau 20 bani.
11. „Posacul bun de inimă”, comedie în 3 acte de Carlo Goldoni, 25 cr. sau 50 bani.
12. „Roma învinsă”, tragedie în 5 acte de Alexandru Parodi, tradusă de I. L. Caragiali, 24 cr. sau 48 bani.
13. „O sută de ani” de Ioan Slavici, 8 cr. sau 16 bani”.

Aniversarea de la Brad

EMIL BOȘCA-MĂLIN

Zilele trecute au comemorat atitudinea bărbăților de la 1892-94, au îngenunchiat la amintirea unui tribun de la 1848 și au prăsmuit la Brad, în Munții Apuseni, împlinirea a peste opt decenii de la organizarea justiției românești. Pe pământul unde veghează duhul lui Avram Iancu, în Țara Zărandului, unde căpitanul Munților a pledat cu sabia cauza romanilor din Transilvania, magistrații din circumscripția Curții de Apel din Cluj, provizoriu la Sibiu, și cu ei întreaga intelectualitate din regiune, și-au purificat oficerile de azi în focul amintirilor de ieri.

Zărandul este unul dintre cele mai curate ținuturi „de margine” românești ale Transilvaniei - cum îl numesc hrisoavele. Documentele îl pomenesc încă de la începutul veacului al 13-lea ca o regiune ce avea instituții vechi valahe, mărturisitoare a unei culturi străbune ce nu putea fi înăbușită de întunericul apărării străine. Actele de mai târziu spun că ținutul românesc se întindea pe întreg versantul Apusenilor, în apus până la bălțile Tisei, până acolo până unde domnea exclusiv stăpânirea suverană a ciobanilor valahi. Dar cu fiecare veac înscris în cartea îndurărilor, „comitatul” a fost restrâns - îndârjind însă rezistențele - până ce a fost redus, în veacul trecut la mărimea unui județ. Când greul a ajuns atât de apăsător încât înăbușea însăși ființa umană, ciobani au prăvălit de pe culmi mânia pedepsitoare a revoluțiilor, fără însă ca totuși focul să schimbe prea mult situația românilor din Zărand. Bine spunea scriitorul ungar Szilagyi Ferencz, în veacul trecut: „Legislațiunea maghiară n-a învățat nimic din întâmplările sângeroase ale răscoalei lui Horia”. „Țăranului dezbrăcat de tot dreptul omului, de toată demnitatea omenească i s-au pus sarcini care nu numai întrec veniturile, dar chiar puterile lui de muncă. Și când ar fi numai un stăpân tot ar mai merge, dar după ce proprietarul ia tot ce bietul om a muncit, apoi vine un al doilea stăpân: Statul. Acesta îi impune o sarcină și mai grea. În timpul când nobilul își petrece viața în dulce farniente, țăranul valah suportă toate greutatele țării, plătește singur contribuția, face poduri, drumuri și tot el plătește vama pe ele. Apără țara cu arma, ca nobilimea să poată dormi în liniște, plătește pe popa, dascălul, pe judecător, pe notar și tot ce i se cere. Și acest om în zdrențele sale e onest, blând și muncitor, își iubește țara și o apără cu credință, deși el știe că nici chiar acel pământ de 3 coți care după moarte îi va acoperi trupul nu este proprietatea sa. Aveți grijă: Dumnezeu nu poate suferi îndelung această stare”.

„Această stare” a suferit-o Dumnezeu numai până în 1918. Pană atunci cerul speranțelor românești a fost brăzdată de fulgerele revoluției lui Iancu. După „potolirea spiritelor”, s-au acordat anumite avantaje romanilor, între care și dreptul de a-și împărți ei dreptatea. Așa a luat ființă, în 1861, tribunalul românesc al Zărandului. Până la acea dată ținutul avea numai judecători străini ce funcționau la preturi, ei având și atribuții administrative. În apel, cauzele se judecau de către Tribunalul din Orăștie.

Tribunalul românesc din Zărand a funcționat numai 15 ani, până prin 1876, când a fost desființat la insistențele „guvernului răuvoitor”. Primul prim președinte al instanței de judecată a fost luptătorul de vie memorie dr. Iosif Hodoș iar mai apoi dr. Amos Frâncu, tatăl apărătorului Frâncu din Procesul Memorandului. Limba judecătii și a redactării sentințelor era cea românească. Magistratul ce conduce azi Tribunalul Zărand, dl. președinte Ioan Cârdei - un om de inimă - a scos din vechea arhivă câteva „sentințe” vechi redactate într-o limbă atât de frumoasă încât ele ar putea figura ca model pentru instanțele de azi. Tribuna-

EMIL BOȘCA-MĂLIN

lul funcționa cu 4 secții: civilă, penală, tutelară și de carte funduară, având „amploiați” exclusiv romani.

Magistrații din Brad, care au prăsmuit zilele acestea împlinirea a opt decenii de la înființarea Tribunalului românesc și a unui sfert de veac de justiție românească pe întinsul întregii Transilvanii, continuă opera și crezurile fanatice de demult. Azi ca și ieri, cred nu numai în Dreptate divină ci și în acea ce va trebui să se facă Neamului întreg.

Aniversarea de la Brad, ca toate manifestările românești de pe pământul Transilvaniei, dau sufletului de acolo cadrul afirmărilor firești pe drumul viitorului.

Sursa: *Curentul*, București, Anul XVII, 1944, nr. 5850, p. 1.

COMUNISM

Situația privind trecerea sângeorzenilor la ortodoxie reflectată în registrele parohiale greco-catolice de stare civilă (1886)

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

Nr. crt.	Numele și prenumele celui născut	Data nașterii	Numele părinților	Vârsta la 21 octombrie 1948
1.	Macedon Călina	13 ianuarie	Manoil și Maria	62 ani ¹
2.	Raveca Buia	20 ianuarie	Simion și Ana	62 ani ²
3.	Maria Tahăș	21 ianuarie	Toader și Gacea	62 ani ³
4.	Antoniuz Lazar	28 ianuarie	Cosma și Todosia	62 ani ⁴
5.	Maria Bolfa	1 februarie	Leon și Ioana	62 ani ⁵
6.	Emil Pop	23 februarie	Ioan și Ileana	62 ani ⁶
7.	Alexandru Gagea	3 martie	Ioan și Melania	62 ani ⁷
8.	Maria Andresi (Bența)	19 martie	Vlase și Ana	62 ani ⁸
9.	Alexiu Nicolai	20 martie	Vasile și Maria	62 ani ⁹
10.	Viorica Gagea	21 martie	Gavrilă și Todora	62 ani ¹⁰
11.	Cătălina Răzvanță	25 martie	David și Saveta	62 ani ¹¹
12.	Saveta Șorecău	26 martie	Alexandru și Ioana	62 ani ¹²
13.	Floarea Răzvanță	1 aprilie	Larion și Iftinia	62 ani ¹³
14.	Floarea Șorobetea	15 aprilie	Simion și Ileana	62 ani ¹

¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Bistrița-Năsăud (SJANBN), fond Colecția registre parohiale de stare civilă, Matricula botezaților din parohia St. Georgiu (1879-1890), f. 79 (v.) – 80 (f.), poz. 1.

² SJANBN, poz. 4.

³ SJANBN, poz. 5.

⁴ SJANBN, poz. 7.

⁵ SJANBN, poz. 9.

⁶ SJANBN, f. 80 v. – f. 81 f., poz. 15.

⁷ SJANBN, poz. 18.

⁸ SJANBN, poz. 21.

⁹ SJANBN, poz. 22.

¹⁰ SJANBN, f. 81 v. – f. 82 f., poz. 23.

¹¹ SJANBN, poz. 24.

¹² SJANBN, poz. 25.

¹³ SJANBN, poz. 26.

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

15.	Elisaveta Șpaimoc	16 aprilie	Leon și Floarea	62 ani ²
16.	Anastasia Berci	21 aprilie	Domide și Ioana	62 ani ³
17.	Elisei Pop	28 aprilie	Ioan și Saveta	62 ani ⁴
18.	Cătălina Mărcuș	1 mai	Ioan și Ioana	62 ani ⁵
19.	Maxim Partene	1 mai	Elisei și Ileana	62 ani ⁶
20.	Flore Dobzeu	6 mai	Mărina Donise Dobzeu, fată căzută	62 ani ⁷
21.	George Huluduc	6 mai	Timoftei și Maria	62 ani ⁸
22.	Elisabeta Berci	7 mai	Gavrilă și Maria	62 ani ⁹
23.	Flore Strugariu	8 mai	George și Pelagia	62 ani ¹⁰
24.	Elisabeta Șirlincan	9 mai	Pavel și Sofia	62 ani ¹¹
25.	Raveca Buta (Gros)	10 mai	Ioan și Titiana	62 ani ¹²
26.	Cătălina Sohorca	2 iunie	Ioan și Maria	62 ani ¹³
27.	Catarina Eremie	1 iunie	Calistru și Maria	62 ani ¹⁴
28.	Ioan Moldovan	16 iunie	Vasile și Firoana	62 ani ¹⁵
29.	Ioan Pop (Loginău)	17 iunie	Scridon și Eugenia	62 ani ¹⁶
30.	Ioana Costan	19 iunie	Gavrilă și Saveta	62 ani ¹⁷
31.	Procopiu Covaci (Răcilă)	10 iulie	Ana lui Sidor Covaci (Răcilă) fată de țigan fierar căzută	62 ani ¹⁸
32.	Floarea Mihertă (Tăpălagă)	15 iulie	Domide și Saveta	62 ani ¹⁹
33.	Marina Joja	22 iulie	Eugenia a Todosiei Simion Joja, fată căzută	62 ani ²⁰
34.	Gavril Andreși	22 iulie	Silivan și Cătălina	62 ani ²¹

¹ SJANBN, poz. 28.² SJANBN, poz. 29.³ SJANBN, poz. 31.⁴ SJANBN, poz. 32.⁵ SJANBN, poz. 33.⁶ SJANBN, f. 82 v. – f. 83 f., poz. 34.⁷ SJANBN, poz. 35.⁸ SJANBN, poz. 36.⁹ SJANBN, poz. 37.¹⁰ SJANBN, poz. 38.¹¹ SJANBN, poz. 39.¹² SJANBN, poz. 40.¹³ SJANBN, poz. 45.¹⁴ SJANBN, f. 83 v. – f. 84 f., poz. 48.¹⁵ SJANBN, poz. 49.¹⁶ SJANBN, poz. 50.¹⁷ SJANBN, poz. 51.¹⁸ SJANBN, poz. 53.¹⁹ SJANBN, poz. 55.²⁰ SJANBN, f. 84 v. – f. 85 f., poz. 58.²¹ SJANBN, poz. 60.

*Situația privind trecerea sângeorzenilor la ortodoxie reflectată în
registrele parohiale greco-catolice de stare civilă (1886)*

35.	Andrei Anisie	2 august	Andrei și Maria	62 ani ¹
36.	Eudochia Miron	9 august	Dănilă și Maria	62 ani ²
37.	Maria Petroaie	11 august	Ștefan și Iftinia	62 ani ³
38.	Ioana Solovestru	11 august	Mitrofan și Firoana	62 ani ⁴
39.	Macedon Flore	12 august	Ioan și Saveta	62 ani ⁵
40.	Ioan Jarda	12 august	Costan și Maria	62 ani ⁶
41.	Marina Jojă	14 august	Gavrilă și Floarea	62 ani ⁷
42.	Procopiu Partene	13 august	Vasile și Nastasia	62 ani ⁸
43.	Catarina Pop	14 august	Iosip și Maria	62 ani ⁹
44.	Ioan Pop	22 august	Maxim și Maria	62 ani ¹⁰
45.	Nastasia Șot	22 august	Larion și Paraschiva	62 ani ¹¹
46.	Aurelia Cristurian	24 august	Casian și Saveta	62 ani ¹²
47.	Firoana Solovestru	25 august	Iacob și Maria	62 ani ¹³
48.	Ioana Gagea	26 august	Precup (Paramon) și Saveta	62 ani ¹⁴
49.	Maria Dobra	26 august	Anton și Trefilia	62 ani ¹⁵
50.	Ioan Șpaimoc	6 septembrie	Vasile Filip și Maria	62 ani ¹⁶
51.	Ioana Strugariu	7 septembrie	Ilisie și Pelagia	62 ani ¹⁷
52.	Paramon Miron	8 septembrie	Larion și Cătălina	62 ani ¹⁸
53.	Petru Adam	9 septembrie	Ioan și Saveta	62 ani ¹⁹
54.	Cătălina Răzvanță	18 septembrie	Dumitru și Maria	62 ani ²⁰
55.	Antoniou Ogâgău	24 septembrie	Nechita și Todora	62 ani ²¹
56.	Eliseu Lupșor (Mogin)	25 septembrie	Andrei Mogin și Cătălina	62 ani ²²
57.	Dochia Jarda (Lupaș)	7 octombrie	Ioan și Ioana	62 ani ²³

¹ SJANBN, poz. 61.

² SJANBN, poz. 62.

³ SJANBN, poz. 63.

⁴ SJANBN, poz. 64.

⁵ SJANBN, poz. 65.

⁶ SJANBN, poz. 66.

⁷ SJANBN, poz. 67.

⁸ SJANBN, poz. 68.

⁹ SJANBN, f. 85 v. – f. 86 f., poz. 69.

¹⁰ SJANBN, poz. 71.

¹¹ SJANBN, poz. 72.

¹² SJANBN, poz. 73.

¹³ SJANBN, poz. 74.

¹⁴ SJANBN, poz. 75.

¹⁵ SJANBN, poz. 76.

¹⁶ SJANBN, poz. 78.

¹⁷ SJANBN, poz. 79.

¹⁸ SJANBN, poz. 80.

¹⁹ SJANBN, f. 86 v. – f. 87 f., poz. 81.

²⁰ SJANBN, poz. 84.

²¹ SJANBN, poz. 86.

²² SJANBN, poz. 87.

²³ SJANBN, poz. 91.

DR. ALEXANDRU DĂRĂBAN

58.	Mihail Jojă	19 octombrie	Petru și Todora	62 ani ¹
59.	Floarea Miherța (Tăpălagă)	19 octombrie	Ioan și Ana	62 ani ²
60.	Ana Strâmbu	28 octombrie	Alexandru și Marina	62 ani ³
61.	Cătălina Gabor	29 octombrie	Simion și Gacea	62 ani ⁴
62.	Saveta Flore	10 noiembrie	Ioan și Ioana	62 ani ⁵
63.	Nicolau Sohorca	13 noiembrie	Simion și Sohorca	62 ani ⁶
64.	Alexandru Haliță	11 noiembrie	Iacob și Ana	62 ani ⁷
65.	Cătălina Leuca	25 noiembrie	Costan și Ioana	62 ani ⁸
66.	Cătălina Gabor	7 decembrie	Iacob și Raveca	62 ani ⁹
67.	Raveca Cristurean	9 decembrie	Saveta Iftinia Cristurian, fată căzută	62 ani ¹⁰
68.	Antoniou Lazar	11 decembrie	Ilie și Maria	62 ani ¹¹
69.	Nicolau Flore	14 decembrie	Alexandru și Sofia	62 ani ¹²
70.	Maxim Hehi	17 decembrie	Cătălina Iacob Hehi, fată a 2-a oară căzută	62 ani ¹³
71.	Emil Cordoș	25 decembrie	Iacob și Iftinia	62 ani ¹⁴
72.	Ana Mărcușiu	25 decembrie	Alexandru și Tecla	62 ani ¹⁵
73.	Catarina Berci	26 decembrie	Grigore și Luciana	62 ani ¹⁶

¹ SJANBN, f. 87 v. – f. 88 f., poz. 93.

² SJANBN, poz. 94.

³ SJANBN, poz. 95.

⁴ SJANBN, poz. 96.

⁵ SJANBN, poz. 98.

⁶ SJANBN, poz. 100.

⁷ SJANBN, poz. 102.

⁸ SJANBN, f. 88 v. – f. 89 f., poz. 105.

⁹ SJANBN, poz. 106.

¹⁰ SJANBN, poz. 107.

¹¹ SJANBN, poz. 108.

¹² SJANBN, poz. 110.

¹³ SJANBN, poz. 111.

¹⁴ SJANBN, poz. 113.

¹⁵ SJANBN, poz. 114.

¹⁶ SJANBN, poz. 115.

Revistă sprijinită și finanțată de:
CONSILIUL LOCAL SÂNGEORZ-BĂI
CENTRUL CULTURAL „JUSTIN SOHORCA” SÂNGEORZ-BĂI

ISSN 2285-8229
ISSN-L 2285-8229